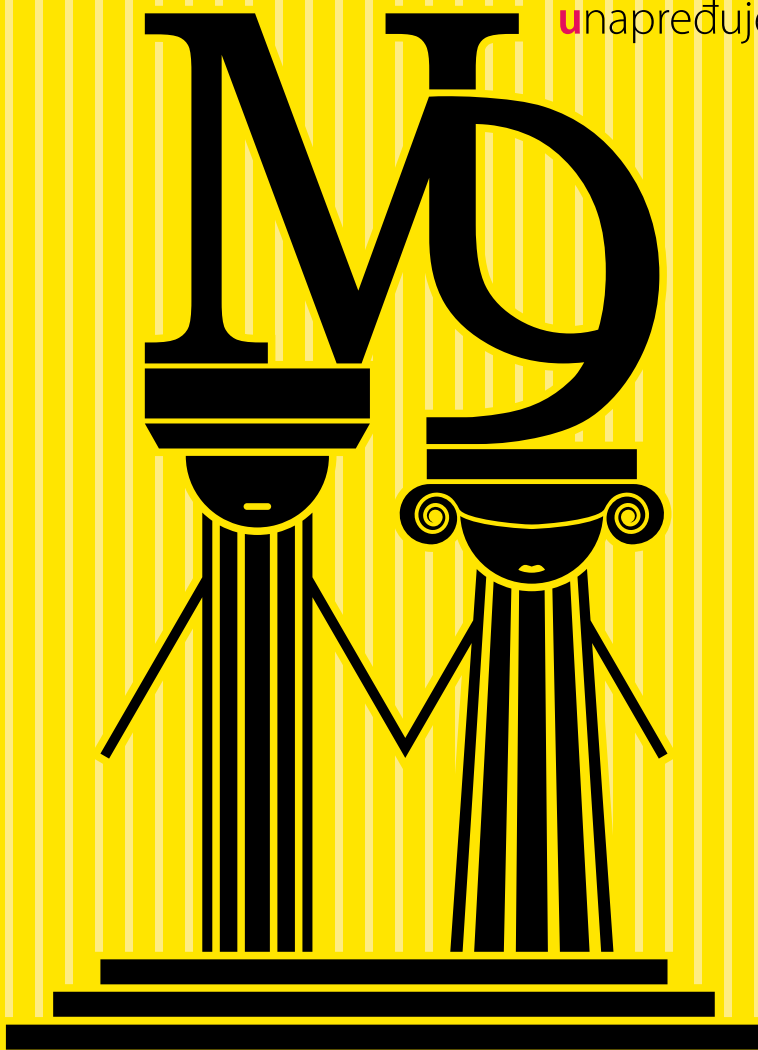

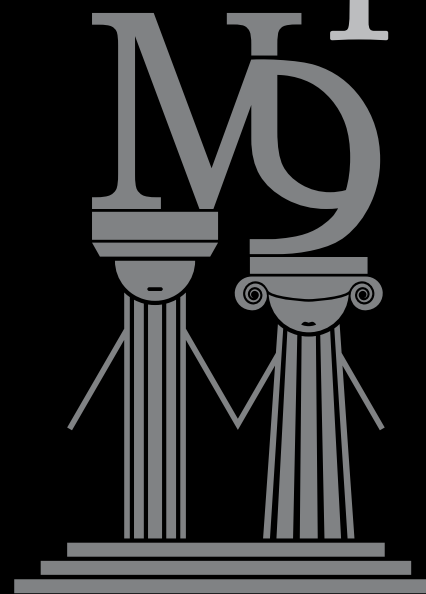
mislim
djelujem
u napređujem

ANALIZA POLITIKE ZA MLADE ISTARSKJE ŽUPANIJE

mislim
djelujem
una
pređujem

ANALIZA
POLITIKE ZA MLADE
ISTARSKE ŽUPANIJE

SADRŽAJ

IMPRESSUM.....	4	LOKALNI CENTAR ZA MLADE – CENTAR ZA MLADE PULA.....	36
PREDGOVOR	5	Od ideje do realizacije	36
POJMOVNO ODREĐENJE POLITIKE ZA MLADE	7	Uloga Centra za mlade Pula u razvoju lokalne politike za mlade	39
Obilježja mladih u Hrvatskoj	7	STUPANJ SUDJELOVANJA MLADIH U DRUŠTVU NA RAZINI ISTARSKJE ŽUPANIJE	40
Odnos društvo – mladi.....	8	Zbog čega bismo uopće uključili mlade?	40
Razlikovnost termina <i>policy</i> i <i>politics</i>	8	ZAKLJUČAK	44
Zašto je politika za mlade važna?	9	ANALIZA INSTITUCIONALNOG OKVIRA I PROVEDBE POLITIKE ZA MLADE – GRAD PULA.....	46
Što je institucionalni okvir politike za mlade?.....	11	Politika za mlade - dosadni uvod	46
Koji je idealni institucionalni okvir politike za mlade?	11	Politika za mlade - prijevod dosadnog uvoda (za mlade).....	47
KONTEKSTUALIZACIJA HRVATSKE POLITIKE ZA MLADE.....	12	Politika za mlade u Puli - dosadni nastavak.....	48
Zaključak.....	16	Politika za mlade u Puli - prijevod dosadnog nastavka za mlade	50
ANALIZA POLITIKE ZA MLADE ISTARSKJE ŽUPANIJE	18	Pula kroz primjere - dosadni dio	51
UVOD U LOKALNU POLITIKU ZA MLADE	19	Pula kroz primjere - prijevod dosadnog dijela za mlade.....	53
INSTITUCIONALNI OKVIR POLITIKE ZA MLADE ISTARSKJE ŽUPANIJE ..	21	ANALIZA POLITIKE ZA MLADE NA PODRUČJU BUJŠTINE	56
SAVJETODAVNO TIJELO MLADIH – SAVJET MLADIH ISTARSKJE ŽUPANIJE	26	Uvod u analizu	56
Uvod	26	Odnos lokalnih vlasti prema mladima kao društvenoj skupini	57
Izazovi u radu Savjeta mladih Istarske županije.....	27	Savjet mladih općine Brtonigla	58
Zaključak.....	28	Savjet mladih grada Novigrada	60
PROCES IZRADE LOKALNOG PROGRAMA (DJELOVANJA) ZA MLADE ISTARSKJE ŽUPANIJE	29	Zaključak.....	60
Početak rada na Lokalnom programu djelovanja za mlade.....	30	PREPORUKE ZA DALJNJE UNAPREĐENJE POLITIKE ZA MLADE ISTARSKJE ŽUPANIJE	62
Prednosti i nedostaci procesa izrade Lokalnog programa djelovanja za mlade.....	31	PRILOG 1.	
PREDSTAVNIČKO TIJELO MLADIH – VIJEĆE MLADIH ISTARSKJE ŽUPANIJE – CONSIGLIO DEI GIOVANI DELLA REGIONE ISTRIANA	33	Manifest o zajedničkom djelovanju Vijeća mladih Istarske županije – Consiglio dei giovani della Regione istriana	68
		PRILOG 2.	
		Popis organizacija punopravnih članica i organizacija suradnica Vijeća mladih Istarske županije – Consiglio dei giovani della Regione Istriana.....	72
		LITERATURA	74

IMPRESSUM

IZDAVAČ

ZUM – udruga za poticanje zapošljavanja i stručno usavršavanje mladih ljudi
Kandlerova 10, 52100 Pula • Tel./faks: +385(0)52/211364
E-mail: info@mladipula.org • URL: www.mladipula.org

ZA IZDAVAČA

Denis Sgagliardi

MJESTO I VRIJEME IZDAVANJA

Pula, listopad 2010.

UREDнице

Ana Preveden i Ana Žužić

AUTORI/CE

Goran Blažević • Elvis Fekete • Tamara Miletić • Ana Preveden • Denis Sgagliardi • Ana Žužić

LEKTURA I KOREKTURA

Lidija Menges

ILUSTRACIJA, DIZAJN I PRIJELOM

Zvonimir Čačić

TISAK

Denona d.o.o., Zagreb

NAKLADA

500 komada

Tiskanje ove publikacije omogućeno je temeljem financijske potpore Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva u skladu s Ugovorom klasa 421-02/09-PP-4/34, broj 07578-09-01; klasa 421-02/09-PP-6/13, broj 07578-09-01, potpore Istarske županije u skladu s Ugovorom klasa 402-08/10-01/01, broj 2163/1-22/1-10-4, Zaklade za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva u skladu s Ugovorom broj 007/08/UGO/29 i Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti.

Mišljenja izražena u ovoj publikaciji su mišljenja autora i ne izražavaju nužno stajalište Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva, Istarske županije, Zaklade za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva, Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti te izdavača.

CIP zapis dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 745838.

ISBN 978-953-56402-0-2

ISTARSKA ŽUPANIJA
REGIONE
TRISTRIANA

Nacionalna
zaklada za
razvoj
civilnoga
društva

<http://zaklada.civilnodrustvo.hr>

MINISTARSTVO OBITELJI, BRANITELJA
I MEĐUGENERACIJSKE SOLIDARNOSTI

PREDGOVOR

Anka Kekez Koštro
analitičarka javnih politika, MAP Savjetovanja d.o.o.

Publikacija „Mislim, djelujem, unapređujem - analiza politike za mlade Istarske županije” važan je doprinos za razumijevanje i unapređenje lokalnih politika za mlade u Hrvatskoj. Publikacija se temelji na kombinaciji politološke analize javnih politika s dokumentarističkim, a opet razigranim pristupom u opisu i ocjeni konkretnih politika za mlade na području Istarske županije. Pokazujući primjerom da su mladi važan resurs, autori publikacije mladima, predstavnicima institucija i udruga te donositeljima odluka osiguravaju koristan instrument za zagovaranje, kao i za kreiranje i provođenje politike za mlade na županijskoj i lokalnoj razini.

Korištenjem kategorijalnog aparata i analitičkog pristupa javnih politika autori publikacije donose specifičan tip analize i uvida u realnost politike za mlade u lokalnim zajednicama Istarske županije. Ana Žužić, Denis Sgagliardi, Ana Preveden, Elvis Fekete, Goran Blažević i Tamara Miletić svoja realna iskustva kao akteri lokalne politike za mlade nastoje promatrati i predstaviti kroz okvire koji se koriste u području javnih politika. Tako u publikaciji donose prikaz i ocjenu institucionalnih okvira, mehanizama provedbe i analizu aktera politike za mlade, istodobno osiguravajući kategorijalne alate i platformu za bolje međusobno razumijevanje i komunikaciju svih aktera konkretne politike za mlade u Istarskoj županiji.

Publikacija predstavlja iskorak za lokalne politike za mlade, ne samo zbog korištenja teorijskih pristupa u analizi i argumentaciji ocjene konkretne politike, nego i zbog poruke kojom se naglašava važnost sudjelovanja mladih u kreiranju, provođenju i vrednovanju ove politike. Važan problem politike za mlade u Hrvatskoj su prijepori koji se odnose na status mladih, odnosno prepoznavanje mladih kao resursa i/ili kao društvenog problema. Tako okvir, odnosno model unutar kojeg se u hrvatskoj politici za mlade najčešće organiziraju problemi, argumenti, ciljevi i instrumenti mlade primarno prepoznaje kao društvenu skupinu za koju društvo skrbi i odlučuje.

S druge strane, politika za mlade svoju ciljnu skupinu može promatrati iz okvira u kojem se oni prvenstveno prepoznaju kao aktivni članovi društva koji znaju definirati vlastite potrebe i za društvo predstavljaju važan resurs čiji potencijali trebaju biti aktivirani dok su mladi. Autori publikacije prepoznaju važnost promjene dominantnog okvira politike za mlade te svojim primjerom i tekstovima pokazuju na koji način mladi predstavljaju resurs; resurs inicijative, znanja, analitike i entuzijazma. Na taj način često korištena poslovice „na mladima svijet ostaje”, uz budućnost, dobiva i dimenziju sadašnjosti u kojoj se prepoznaje uloga mladih kao nositelja društvenog razvoja i učinkovite politike za mlade.

Na kraju, ovom publikacijom autori nastoje nacionalne, europske i svjetske trendove politike za mlade približiti lokalnim akterima, kako mladima tako i udrugama, institucijama i donositeljima odluka na županijskoj i lokalnoj razini. Usmjerenosti na lokalni kontekst i aktere naglašava se važnost razvoja politike za mlade na regionalnoj i lokalnoj razini, što ističu i nacionalni dokumenti i analize. Jedino „spuštanjem” politike za mlade na lokalnu razinu može doći do punoće primjene nacionalne politike za mlade, a jedino razvojem županijske i lokalne politike za mlade može se stvoriti okruženje za podizanje kvalitete života mladih i za njihovu aktivnu ulogu u mobilizaciji i razvoju zajednice.

Autori publikacije kao važne aktere u tom procesu vide jedinice lokalne i regionalne (područne) samouprave te mlade i njihove organizacije u lokalnim zajednicama diljem Istarske županije. Kombinacijom terminologije i analitičkih instrumenata iz područja javnih politika, prvenstveno u prikazu nacionalnog okvira, dokumentarističkog stila u opisu stanja na županijskoj i lokalnoj razini te razigranog stila pisanja s čestim citiranjem i jezikom bliskim populaciji mladih, publikacija donositeljima odluka i mladima osigurava relevantnu ocjenu stanja politike za mlade na području Istarske županije. Uz to, donositeljima odluka osigurava preporuke za unapređenje postojećeg stanja, a mladima služi kao poticaj za aktiviranje u politici za mlade i koristan zagovarački alat.

POJMOVNO ODREĐENJE POLITIKE ZA MLADE

Ana Žužić

OBIJEŽJA MLADIH U HRVATSKOJ

Mladi su, kao društvena skupina, heterogeni te se razlikuju po socijalnom porijeklu, obrazovnim postignućima, socioprofesionalnom statusu, stilovima života, političkim opredjeljenjima, obrascima ponašanja i slično. Međutim, zajednička im je pripadnost određenoj dobnoj skupini, i to onoj između 15 i 30 godina života. Unutar te skupine egzistira nekoliko dobni podskupina koje se međusobno razlikuju po stupnju zrelosti i formalnim pravima koja im društvo priznaje. Što konkretno znači? Znači da osobe koje imaju 15, 22 ili 29 godina ne mogu imati i nemaju iste potrebe, odnosno ne susreću se s istim problemima; isto tako osoba od 15 godina nema formalno pravo glasa na izborima, dok osoba s navršenih 18 ima.

Ali zašto bismo onda trebali imati zajedničku politiku za mlade od 15 do 30 godina? Argument koji ide u prilog ovoj tezi jest taj da su mladi od 15 ili 16 godina sličniji mladima od 28, 29 ili 30 godina nego bilo kojoj drugoj dobnoj skupini. Ta dobna granica mladih određena je primarno procesom socijalizacije i integracije u ukupan društveni život. Dosadašnji istraživački uvidi u svijetu i u Hrvatskoj pokazuju da je prelazak mladih u tzv. svijet odraslih sve složeniji i dugotrajniji. Mlada osoba danas sve kasnije završava formalni obrazovni proces, moderne tehnološke promjene zahtijevaju fleksibilniju i kvalificiraniju radnu snagu, mladi su dio radne snage koji je obično prvi pogođen recesijom. Sve to dovodi do kasnijeg zapošljavanja, kasnijeg osamostaljenja od roditelja i zasnivanja vlastite obitelji, nedostatnog uključivanja u procese društveno-političkog odlučivanja.

ODNOS DRUŠTVO - MLADI

Uz sva navedena obilježja koja karakteriziraju skupinu mladih, vrlo je važno istaknuti i način na koji se društvo odnosi prema mladima. Taj je odnos uglavnom zaštitnički, u smislu da ih se drži na distanci od svih mogućih društvenih promjena i utjecaja. U principu, mlade se ne potiče na kritičko promišljanje društvenih procesa, na jasno oblikovanje stavova o određenoj problematici, a sukladno tome ne uključuje ih se u procese donošenja odluka. To su razlozi zbog kojih odluke o mladima i za mlade donose stariji, a da *pritom mi mladi zapravo nemamo realne mogućnosti utjecaja* (Ilišin, V., Radin, F., 2002:14).

Kako bismo djelovali na mijenjanje ovakvog odnosa, nužno je zagovarati prepoznavanje „**mladih kao resursa**”, što podrazumijeva da su mladi izvor nove, dodane vrijednosti, potencijalni izvor inovacija, nositelji društvenoga kapitala kojima se moraju osigurati uvjeti za optimalan razvoj. U takvom se kontekstu mlade promatra kao sadašnju snagu kojoj ovdje i sada treba omogućiti prostor za aktivno djelovanje (Ilišin, V., Radin, F., 2007:16). Naglašavamo važnost pristupanja mladima kao resursu, a ne problemu. Pristup mladima kao problemu podrazumijeva razvoj *ad hoc* rješenja koja uzrokuju kratkoročne efekte, i to zato što su fokusirana na rješavanje problema tek kada se oni pojave. S druge strane, pristup mladima kao resursu podrazumijeva oblikovanje dugoročnih rješenja, identifikaciju potreba i razvoj mehanizama koji će osigurati mladima da u potpunosti iskažu svoj potencijal. Na taj će način i društvo imati koristi u smislu korištenja njihova intelektualnog kapitala radi gospodarskog i društvenog razvoja uopće.

Na osnovi navedenih pristupa koncipiraju se **nacionalne politike za mlade (youth policy) kao osmišljeni skup društvenih instrumenata i mehanizama s ciljem poboljšanja ukupnog društvenog statusa mladih i osiguranja njihove optimalne društvene integracije** (Nacionalni program za mlade, 2009:3).

RAZLIKOVNOST TERMINA POLICY I POLITICS

Prije pojašnjenja konteksta hrvatske politike za mlade čini nam se vrlo važno predstaviti razliku između termina *policy* i *politics*. U engleskom jeziku postoje čak tri različita termina, dok u hrvatskom izraz politika pokriva sva tri.¹ U nastavku ćemo detaljnije pojasniti termine *policy* i *politics*.

POLICY bi bila svaka promišljena, svrshodna aktivnost i njezino svjesno postavljanje koje će dovesti do konkretnog ishoda. *Policy* područje obuhvaća izrade i provedbe različitih strategija, zakona, javno-zagovaračkih aktivnosti, pozicijskih dokumenata. Uzmimo na primjer Nacionalnu/lokalne strategije za mlade. Njezina/njihova izrada, provedba i vrednovanje sastavni su dio jednog *policy* procesa zato što nudi/e rješenja na probleme s kojima se mladi susreću. To se čini kroz različite aktivnosti, a dobiveni se rezultati vrednuju kako bi se izmjerio učinak strategije.

POLITICS je povezan s političkim nadmetanjem i nastojanjem da se osigura podrška za ostvarenje ideja kreiranih tijekom *policy* procesa. Manifestacija *politicsa* je javnosti najvidljivija kroz djelovanje političkih stranaka i nadmetanje, npr. u Saboru.

U realnosti, *policy* i *politics* područja međusobno se isprepliću jer u svakom *policy* procesu ima elemenata *politicsa*, kao i što u svakom *politics* području ima elemenata *policyja*. **Stoga je u praksi vrlo teško napraviti jasnu razliku između ta dva termina, dok na terminološkoj razini takav problem uopće ne postoji.**

ZAŠTO JE POLITIKA ZA MLADE VAŽNA?

Politika za mlade je važna zato što definira različita područja života s kojima se mladi svakodnevno susreću, primjerice zdravstvo, obrazovanje, zapošljavanje, poduzetništvo, kulturu, slobodno vrijeme itd. Cijeli život prolazimo kroz sva ta područja (i mnoge druge), a da često uopće ne razmišljamo tko ih je oblikovao, funkcioniraju li optimalno, može li se nešto unaprijediti. Upravo zato je važno da mladi znaju jasno iskazati svoje potrebe i interese kako bi državne institucije mogle oblikovati kvalitetne mjere i programe kojima će se te potrebe zadovoljiti.

Politiku za mlade treba graditi izrazito strukturirano, ona nikako ne smije biti „slučajna”, dobrodošao nusproizvod. Praksa europskih zemalja do sada je pokazala **da postoje standardi koje bi akteri uključeni u razvoj politike za mlade morali zadovoljiti ako žele ishode koji su poželjni i vrijedni za mlade i za cijelo društvo.** To su ponajprije:²

¹* Treći je termin **POLITY**, a predstavlja institucionalnu dimenziju (institucije u najširem smislu riječi kao npr. ustavi, zakoni, administracija i sl.) u kojoj se *policy* i *politics* odvijaju.

²* Preporuke Švedskog nacionalnog odbora za pitanja mladih/The Swedish National Board for Youth Affairs http://www.ungdomsstyrelsen.se/english_kat/0,2685,1414,00.html, 03. ožujka 2010.

a) Iskrena i jasno artikulirana politička volja za prepoznavanjem mladih kao resursa zajednice, kao društvenog prioriteta. To je **preduvjet** razvoja politike za mlade jer bez političke volje i definiranja mladih kao prioriteta nijedan od dolje navedenih standarda neće dosegnuti zadovoljavajuću razinu.

b) Međusektorska suradnja, odnosno sveobuhvatan pristup kreiranju, provedbi i vrednovanju politike za mlade važan je kako bi se ostvarila koherentnost i sveobuhvatnost *policy* procesa u ovom području. Naime, pitanja vezana uz živote mladih rješavaju se u različitim sektorima unutar državne/regionalne/lokalne uprave pa je nužno uskladiti i dobro koordinirati njihov rad.

c) Razvoj partnerskog odnosa koji će se temeljiti na otvorenoj, jasnoj i dvosmjernoj komunikaciji između donositelja odluka i mladih, koja je iznimno važna kako bismo zajednički pratili promjene u okruženju, pravodobno reagirali na njih modifikacijom mjera, aktivnosti i programa s ciljem zadovoljavanja novih potreba.

d) Uključivanje mladih u kompletan *policy* proces neophodan je zato što osigurava kvalitetu, relevantnost i efektivnost politike za mlade kao javne politike. Participacija mladih u cjelokupnom *policy* procesu, od oblikovanja preko provedbe do faze evaluacije, pridonijet će povećanju povjerenja u krajnji rezultat, u institucije koje određenu politiku donose³, osjećaj (su)vlasništva (*ownership*) nad procesom, što osigurava preuzimanje odgovornosti za provedbu odluka u čijem su donošenju i sami sudjelovali.

e) Sustavan i kontinuiran profesionalni razvoj (stručnost) formalnih i neformalnih aktera politike za mlade te pokretanje *policy* procesa utemeljenih na znanstvenim i stručnim istraživanjima.

f) Međunarodna suradnja svih aktera unutar politike za mlade kroz razmjenu iskustava i znanja, dobrih i loših praksi u svrhu jačanja kapaciteta ne samo mladih ljudi unutar neke zajednice, nego i predstavnika lokalnih, regionalnih (područnih) samouprava kojima ova znanja mogu pomoći da unaprijede stanje te zajednice općenito.

³* U dokumentu Europske komisije pod nazivom „European governance – a white paper“ 2001. spominje se pet principa dobrog upravljanja, a kada govorimo o javnim politikama, to su otvorenost, participacija, odgovornost, efektivnost i koherentnost.

ŠTO JE INSTITUCIONALNI OKVIR POLITIKE ZA MLADE?

Institucionalni okvir politike za mlade predstavlja niz mehanizama unutar kojih se odvija politika za mlade, odnosno *youth policy*. On najčešće govori o nizu državnih aktera koji se bave (ili bi se trebali baviti) mladima, o njihovu okvirnom djelokrugu rada, o njihovu međusobnom odnosu te načinu komunikacije. Bitno je naglasiti da institucionalni okvir ne predstavlja samo komunikaciju između, unutar njega, smještenih aktera, nego i način na koji oni komuniciraju s organiziranim mladima.

Važnost postojanja institucionalnog okvira politike za mlade jest u tome što razvoj institucionalnih mehanizama pridonosi dugoročnom razvoju sektora mladih i strateškom promišljanju problematike mladih. Institucionalni mehanizmi daju mogućnost sustavnog i kontinuiranog bavljenja politikom za mlade te, ako se ispoštuju standardi razvoja politike za mlade, mogu kreirati društvenu klimu u kojoj se mladima pristupa kao resursu, nositeljima novih vrijednosti i kreativnog potencijala zajednice.

KOJI JE IDEALNI INSTITUCIONALNI OKVIR POLITIKE ZA MLADE?

Važno je reći da ne postoji „šablona“ idealnog institucionalnog okvira politike za mlade. Ne postoji institucionalni okvir koji se može preslikati iz jednog društvenog konteksta u drugi i pritom proizvesti jednake efekte. Svako društvo mora kreirati institucionalni okvir u skladu s potrebama mladih u tom konkretnom društvu i vremenu, s preporukom da se poštuju prethodno navedeni standardi razvoja politike za mlade.

*Polycymaking should be
with young people rather
than for them.))*
(EU Youth Report 2009:96)

KONTEKSTUALIZACIJA HRVATSKE POLITIKE ZA MLADE

Kako bismo što bolje shvatili kontekst hrvatske politike za mlade, važno je prikazati institucionalni okvir te predstaviti ključne aktere i strateški dokument kojim se nastoji odgovoriti na potrebe te društvene skupine.

Slika 1.: Institucionalni okvir politike za mlade na nacionalnoj razini (prema: Bužinkić, E., Buković, N., 2009:41)

Od formalnih aktera imamo **Saborski odbor za obitelj, mladež i sport**⁴ koji u sazivu 2007. - 2011. broji 13 članova i svi su saborski zastupnici. Odbor u svom sastavu formalno nema vanjskih članova, no u radu se konzultira s različitim stručnjacima i drugim relevantnim akterima raznih politika. Ovo tijelo služi se jedino Nacionalnim programom za mlade (u daljnjem tekstu NPM)⁵, a u svom djelovanju usmjerava se na praćenje njegove provedbe. Osim toga, Odbor raspolaže mogućnošću stavljanja NPM-a na dnevni red rasprave u Hrvatskom saboru, što je još uvijek nedovoljno korišteno (Petak, Z., Petek, A., Kekez, A., 2006:41)⁶.

Sljedeći akter je Vlada Republike Hrvatske unutar koje djeluje koordinacijsko tijelo sveukupne politike za mlade pod nazivom **Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti** (u daljnjem tekstu MOBMS). Unutar MOBMS-a djeluje Uprava za obitelj koja uključuje odjele, a za nas je relevantan Odjel za djecu i mladež unutar kojeg djeluje **Odsjek za mladež**. Međutim, Odsjek za mladež nije zasebno i samostalno tijelo odgovorno Vladi, iako je osnivanje takvog tijela bilo predviđeno jednom od mjera NPDM-a 2003. - 2008. (Petak, Z., Petek, A., Kekez, A., 2006:42).

Savjet za mlade je međuresorno i međusektorsko tijelo koje ima savjetodavnu ulogu, a zaduženo je za koordinaciju provedbe i evaluacije NPM-a. Čini ga sedamnaest članova koji dolaze iz različitih ministarstava, organizacija mladih i za mlade te znanstvenika koji se bave pitanjima mladih⁷. Važno je spomenuti da samo četiri predstavnika civilnog sektora mladih sudjeluje u radu Savjeta za mlade. Mreža mladih Hrvatske, kao krovna organizacija mladih, zagovara da se predstavnici nevladinih organizacija, u ovom slučaju organizacija mladih i za mlade, brojčano izjednače s predstavnicima Vladinih institucija i znanstvenika kako bi djelovali po principu suodlučivanja tzv. *co-managementa* (Petak, Z., Petek, A., Kekez, A., 2006:42; Bužinkić, E., Buković, N., 2009:37).

Nacionalni program za mlade možemo definirati kao strateški dokument koji definira mlade, njihovu dob, interese, probleme s kojima se susreću, društveni položaj i njihovo organiziranje. O procesu razvoja nacionalne politike za mlade možemo govoriti tek od 2002. godine, kada je Hrvatski sabor usvo-

4* <http://www.sabor.hr/Default.aspx?sec=2338>, 10. ožujka 2010.

5* Strateški nacionalni dokument čiji je cilj unapređenje ukupnih aktivnosti tijela državne uprave i javnih ustanova koja svojim djelokrugom i nadležnostima pridonose rješavanju potreba mladih te podizanju kvalitete njihova života.

6* Više o funkcijama ovog tijela te okolnostima koje otežavaju efektivno izvršavanje tih funkcija pročitajte u Petak, Z., Petek, A., Kekez, A.: „Politika prema mladima u Republici Hrvatskoj – primjena analize javnih politika u radovima studenata Fakulteta političkih znanosti“, Udruga za građansko obrazovanje i društveni razvoj – DIM, Zagreb, 2006.

7* Sastav Savjeta za mlade možete pronaći na <http://www.mobms.hr/ministarstvo/obitelj/odjel-za-djecu-i-mladez/odsjek-za-mladez.aspx>, 10. ožujka 2010.

jio prvi Nacionalni program djelovanja za mlade (u daljnjem tekstu NPDM). NPDM je propisao 110 mjera putem kojih su se trebale zadovoljiti potrebe mladih u Hrvatskoj. Međutim, tek krajem 2005. usvojen je Operativni program za provedbu NPDM-a za 2006. i 2007. godinu. U srpnju 2009. Vlada Republike Hrvatske usvojila je **Nacionalni program za mlade 2009. - 2013.** kao nastavak prve strategije. Ta strategija oskudijeva elementima ciljane promjene, inovativnim rješenjima i kapitalnim investicijama, ponajviše u područjima zapošljavanja i poticanja političke participacije mladih. O strategiji nisu vođene značajnije javne rasprave, a nije uslijedila ni saborska (Bužinkić, E., Buković, N., 2009:24).

Od neformalnih aktera možemo izdvojiti **građane i građanke kao pojedince, interesne skupine, političke stranke, pri čemu su ovdje važni pomlaci političkih stranaka, mediji** te ostali neformalni akteri, kao npr. **znanstvenici i stručnjaci koji se bave područjima relevantnima za mlade, međunarodne organizacije i institucije.**

Kako bismo vidjeli koliko su mladi u RH društveno angažirani, poslužili smo se istraživanjem iz 2007. godine, čiji rezultati pokazuju da u Republici Hrvatskoj udio aktivnih članova udruga iznosi 4,8%, pri čemu 4,1% građana navodi da su aktivni članovi volonteri, a 0,7% da su aktivni članovi profesionalci (Franc, R., Šakić, V., 2007:17). Sukladno tom podatku zaključujemo da je udio mladih aktivnih u nevladinim organizacijama još manji. Međutim, valja naglasiti da se društvena aktivnost ne mjeri samo članstvom u udrugama. Društvena aktivnost obuhvaća i humanitarne djelatnosti, zatim različite oblike religijskog djelovanja, neformalne građanske inicijative i sl. Isto tako, brojni mladi sudjeluju u radu vijeća učenika ili studentskih zborova unutar svoje obrazovne institucije.

Kada govorimo o političkoj participaciji mladih⁸, treba znati da u tijelima predstavničke vlasti na lokalnoj razini (županijske skupštine i gradska vijeća) mladih ima 7,1%, što je tri puta više nego u nacionalnom parlamentu, ali i dalje mnogo manje nego što ih ima u hrvatskom biračkom tijelu (mladi čine oko 21% biračkog tijela Hrvatske). Osim toga, zabrinjava podatak o 3,9% zastupljenosti mladih u izvršnim tijelima vlasti na lokalnoj razini, a to su tijela gdje se oblikuje politika. Uzrok niske političke participacije može biti nepovjerenje mladih prema političkim institucijama, stajalište da političari ne vode računa o potrebama i interesima mladih, ali i nedostatak znanja i vještina mladih za kvalitetno političko djelovanje.

⁸* Podaci su preuzeti iz istraživanja „Mladi u lokalnoj vlasti u Hrvatskoj“ Vlaste Ilišin, izdavača DIM iz 2006. godine. Podaci su nešto stariji (u međuvremenu su u Hrvatskoj održani lokalni i parlamentarni izbori), ali dobro ukazuju na trendove političke participacije mladih.

Od neformalnih aktera je svakako potrebno izdvojiti i **Mrežu mladih Hrvatske** (u daljnjem tekstu Mreža) **koja djeluje kao nacionalno vijeće mladih.**

Usprkos jasno određenim mjerama nacionalne politike za mlade, još od 2002. godine, o izradi i usvajanju kriterija koji definiraju udruge mladih i za mlade, nacionalne udruge mladih i krovne udruge mladih, Vlada Republike Hrvatske, odnosno nadležno Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti nikada nije usvojilo te kriterije. Oni su važni kako bi se izgradila, s jedne strane, transparentna i pravedna politika financiranja udruga mladih na nacionalnoj i lokalnoj razini te institucionalna podrška radu krovne organizacije mladih, a s druge strane, izgradio partnerski odnos između vlasti i krovne organizacije mladih na nacionalnoj razini. Međutim, možemo reći da Mreža djeluje kao krovna organizacija mladih koju čini 55 organizacija. Njezin legitimitet proizlazi iz brojnosti i kvalitete njezina članstva. Članice Mreže dolaze iz različitih krajeva Hrvatske te pokrivaju različita područja djelovanja (mobilnost, kultura, obrazovanje mladih i sl.). Ona dosljedno predstavlja interese i potrebe velikog broja mladih u Hrvatskoj, zagovara rješavanje problema mladih i afirmaciju njihova položaja u društvu. Osim toga, Mreža je potpisala **Sporazume o partnerstvu s gotovo svim pomlacima parlamentarnih političkih stranaka** jer je stav Mreže da je nužno surađivati sa svima na koje se politika za mlade odnosi. Politika za mlade tiče se i političkih pomladaka iz nekoliko razloga⁹:

- > Mladi u političkim pomlacima nemaju mnogo utjecaja, mali broj ih radi na višim pozicijama i u većini pomladaka mladi ne mogu sami donositi odluke, odnosno sve odluke donose, uvjetno rečeno, stariji. Njima je prije svega potrebno osnaživanje.
- > Mladi u političkim pomlacima svoj angažman trebaju posvetiti unapređenju položaja mladih kako u svojoj stranci, tako i u društvu, a politika za mlade je jedinstven alat u postizanju toga cilja.
- > Ovdje govorimo o budućim političarima, vođama ove zemlje, kojima politika za mlade mora biti prioritet.

Unutar institucionalnog okvira politike za mlade Mreža još nema ravnopravnu poziciju. Prema riječima Emine Bužinkić, glavne tajnice Mreže, suradnja s mladima, kao i suradnja s organizacijama civilnoga društva nije jasan, razumljiv i relevantan prioritet Vlade Republike Hrvatske. To ne znači da suradnje nikada nema, ali nedostaje **sustavan pristup suradnji, razmjeni mišljenja i**

⁹* Konzultacije s Eminom Bužinkić, glavnom tajnicom Mreže mladih Hrvatske, 12. veljače 2010.

korištenja stručnosti na pravilan način. Mreža sudjeluje u kreiranju politika koje se tiču mladih ili civilnoga društva, no one na kraju ne završavaju strukturnim promjenama poput više stope zaposlenosti mladih osoba, kvalitetne stambene politike za mlade ili infrastrukturnih projekata poput centara ili hostela za mlade. Ulaganje novca u neke infrastrukturne projekte u Hrvatskoj postoji; rukometne dvorane važnije su od centara za mlade u kojima mladi mogu kvalitetnije provesti svoje vrijeme. Time mogu prevenirati brojne probleme (nasilje, droge, apatija i sl.) kojima javnost i mediji konstantno etiketiraju mlade¹⁰.

ZAKLJUČAK

Promatrajući institucionalni okvir politike za mlade na nacionalnoj razini, primjećujemo da je zapravo cjelokupna infrastruktura za mlade izgrađena, ona postoji. Svaki akter unutar institucionalnog okvira ima svoju definiranu ulogu te se, sukladno njoj, i odnosi prema ostalim akterima. Ipak, Bužinkić i Buković navode neke od glavnih problema hrvatske politike za mlade: neuključenost stručnjaka u definiranje problema i alternativa, slabe investicije u istraživanja o mladima, ekskluzivno donošenje odluka u krugu dominantne „političke elite”, implementaciju strogo ovisnu o političkoj volji, prioritetima, a time i financijskim prioritetima, nedostatak sustavne evaluacije te donošenje deklarativne odluke o modificiranom, inovativnom nastavku provedbe politike za mlade (Bužinkić, E., Buković, N., 2009:17).

Dakle, kako bi se postigla visoka razina funkcionalnosti aktera unutar institucionalnog okvira, potrebno je, osim rješavanja prethodno navedenih problema, koristiti stručnost civilnog sektora mladih s kojim javni sektor treba uspostaviti sustavnu i pragmatičnu komunikaciju koja će rezultirati strukturnim promjenama i pozitivnim učincima za mlade, ali i za društvo u cjelini.

Hrvatska bi politika za mlade trebala kao svoj prioritet jasno istaknuti povećanje broja mladih koji sudjeluju u procesu donošenja odluka i tako podržati one koji žele sami inicirati pozitivne društvene promjene u svojim zajednicama.

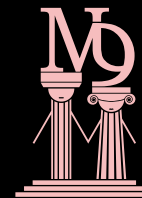
*Javne politike
znače sve ono što
vlada odabire da
će učiniti ili da
neće učiniti*

Thomas Dye

¹⁰* Konzultacije s Eminom Bužinkić, glavnom tajnicom Mreže mladih Hrvatske, 12. veljače 2010.

ANALIZA POLITIKE ZA MLADE ISTARSKE ŽUPANIJE

UVOD U LOKALNU POLITIKU ZA MLADE

Ana Preveden

Lokalna politika za mlade označava predanost i praksu rada predstavnika vlasti na osiguravanju životnih uvjeta i prilika mladoj populaciji pojedinoga geografskog područja. Kroz mnoge strateške dokumente, kao što su, primjerice, lokalni programi za mlade, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, nude svoje odgovore na različita pitanja koja su vezana uz status mladih i konkretne lokalne sredine.

Upravo su lokalne uprave i samouprave mjesta gdje se donose odluke od iznimne važnosti za živote mladih ljudi. Prednost je donošenja različitih politika na lokalnoj razini, pa tako i politike za mlade, što se preciznije adresiraju, a time i jednostavnije rješavaju problemi i pitanja konkretne zajednice jer su prilagođeni potrebi i stvarnom stanju. Donositelji odluka su vrlo dobro upoznati s postojećim stanjem, ili barem imaju izvrsnu priliku biti upoznati, što je prednost donošenja lokalnih politika koju mladi trebaju iskoristiti.

Mladima bi se pritom trebao dati dio odgovornosti za donošenje odluka vezanih uz njihove živote kako se odnos prema njima ne bi sveo na kreiranje programa koji će se njima baviti kao skupinom u riziku. Različiti motivi, dakako, vode različitim pristupima razvoja politika za mlade.

Kako bi mladima prilika da sudjeluju u procesu kreiranja i provođenja lokalne politike za mlade bila stvarna i upotrebljiva, nužno ih je osnažiti kroz davanje mogućnosti, vještina, znanja, iskustava, razvoja, ali i adekvatne potpore.

Sudjelovanje mladih mora biti dobro organizirano i strukturirano, kako u samom procesu pripreme, tako i tijekom provedbe tog procesa. Ne smije biti „slučajno” i sporadično jer na taj način nikako neće biti efektivno. To što mladi mogu prepoznati kao „slučajno” i usputno bavljenje njima može ih demotivirati za daljnje uključivanje u demokratske procese izgradnje politike za mlade.

Mlade je potrebno uključiti zato što njihova znanja i iskustva nema nitko doli njih samih – njihove vještine, prije svega kreativnost i snagu, ali i osebujan stil, potpuno drugačiji način pristupanja pitanjima i rješavanju različitih problema. Nije rijetko ni mišljenje da mlade u proces donošenja odluka ni na koji način ne bi trebalo uključiti jer nemaju dovoljno znanja i vještina te se u svojim godinama nemaju dovoljno vremena sustavno posvetiti tom poslu. To je, dakako, generalizacija koja često nema utemeljenja u praksi, ali ni u stručnim i znanstvenim istraživanjima koja se bave mladima.

Politika za mlade mora biti transparentna, a to znači da mora biti jasno i točno definirano:

- koje je tijelo u strukturi lokalne vlasti odgovorno za izradu, koordiniranje, implementaciju i vrednovanje ključnih strategija ove javne politike;
- koje je tijelo u strukturi lokalne vlasti odgovorno za izradu, koordiniranje, implementaciju i vrednovanje pojedinih dijelova strategije razvoja mladih;
- kakva je veza između potrebe i ciljeva s jedne i konkretnih aktivnosti koje se namjeravaju provesti s druge strane.

Kao i svaka razvojna strategija i ova koja se tiče mladih mora nužno biti utemeljena u stvarnim životnim potrebama određene lokalne zajednice, do kojih se dolazi analizom postojećeg stanja na terenu (ankete, fokus grupe, znanstvena i društvena istraživanja i sl.). Većina, nažalost, ipak mora najprije vidjeti dokaz u obliku brojke kako bi reagirala. Kada je nešto izrečeno numerički, teško je to ignorirati.

Ako to nije tako, susrest ćemo se s najmanje dva problema:

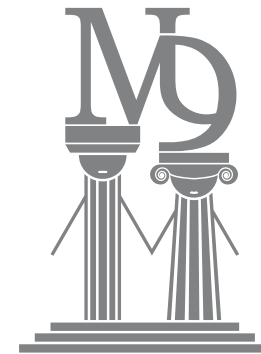
- politika za mlade koja ne odgovara stvarnim potrebama ciljne skupine kojoj je direktno namijenjena;
- nemogućnost procesa monitoringa i evaluacije provedbe politika za mlade.

Kako bi se održala stalna veza s ciljanom skupinom te stanjem na terenu utemeljenom na kvalitetnoj i sveobuhvatnoj analizi, a za što je odgovorno tijelo vlasti zaduženo za rad s mladima, nužno je okupiti neovisne stručnjake i znanstvenike, predstavnike vlasti te civilni sektor koji se kroz svoj djelokrug rada, po mogućnosti neposredno, bavi mladima.

Iz cijele ove kratko prikazane strukture, koja je zapravo osnova kvalitetnog i sustavnog pristupa radu s mladima, ne samo na lokalnoj nego i na višim razinama, nameće se pitanje što Istarska županija čini kako bi se odgovorilo na pitanja i osnovne životne potrebe više od ¼ ukupne populacije.

INSTITUCIONALNI OKVIR POLITIKE ZA MLADE ISTARSKE ŽUPANIJE

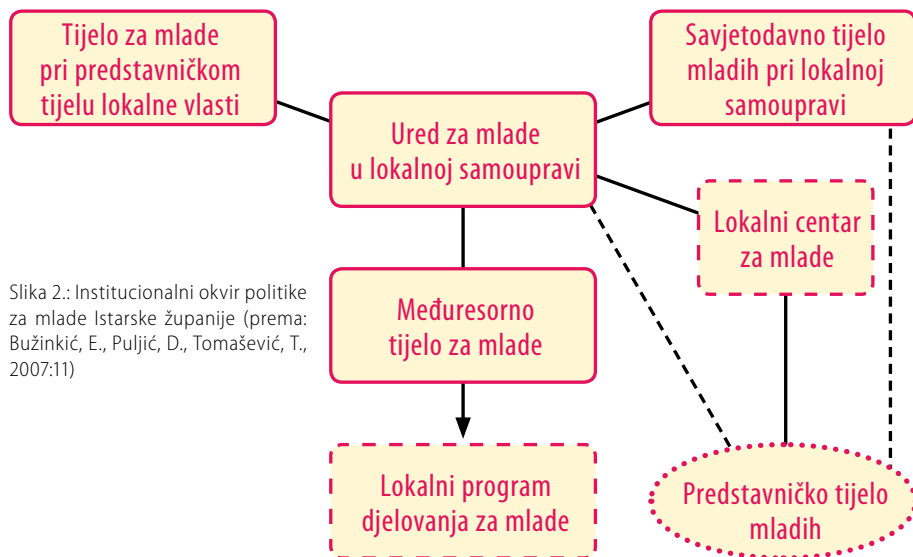
Ana Preveden

Na nacionalnoj smo razini vidjeli da osnovna infrastruktura i preduvjeti za kvalitetno razvijanje politike za mlade postoje pa ih možemo uzeti kao polazište za nadogradnju, promjene i poboljšanja.

Što se lokalne razine tiče, a kada kažemo lokalna razina, mislimo na Istarsku županiju, s infrastrukturom prilično slabo stojimo. No, krenimo od onoga što imamo:

- neraspravljani i neusvojeni Lokalni program (djelovanja) za mlade Istarske županije od 2007. godine;
- **Centar za mlade Pula** koji, nažalost, nije u mogućnosti zadovoljiti sve potrebe mladih na teritoriju cijele Istarske županije;
- Savjet mladih Istarske županije u drugom sazivu otkad praksa osnivanja savjeta postoji;
- **Vijeće mladih Istarske županije – Consiglio dei giovani della Regione istriana** – krovna organizacija mladih na razini Istarske županije.

Slika 2.: Institucionalni okvir politike za mlade Istarske županije (prema: Bužinkić, E., Puljić, D., Tomašević, T., 2007:11)

Tijelo za mlade pri predstavničkom tijelu lokalne vlasti uglavnom se naziva Odbor za mlade. Nerijetko je članstvo Odbora sastavljeno od mladih vijećnika iz Skupštine. To tijelo priprema akte i odluke Skupštine, a koji imaju veze s mladima (na primjer, mogu staviti na raspravu nacrt Lokalnog programa za mlade). Odbor svojim Poslovníkom može urediti situaciju u kojoj putem javnog poziva primaju vanjske članove u status povremenog ili stalnog promatrača. Istarska županija još nema to tijelo, ali različiti odbori i komisije kao radna tijela Skupštine postoje (Vidi sliku 3). Uobičajena je praksa većine županija RH da se osoba koja će se baviti pitanjima mladih odredi barem unutar Odbora za društvene djelatnosti, osim u slučajevima Grada Zagreba i Zagrebačke županije koji za mlade imaju posebno oformljena radna tijela – Odbore za mladež.

Kakva je po tom pitanju situacija u Istarskoj županiji, saznali smo kroz razgovor sa sadašnjom predsjednicom Odbora za društvene djelatnosti pri Skupštini Istarske županije¹¹ – gospođom Lucijom Debeljuh. Pitanja koja se tiču mladih nisu do sada nikada posebno isticana u obliku točke na dnevnom redu, ali predsjednica Odbora za društvene djelatnosti smatra da se zapravo sve stvari o kojima oni raspravljaju redovito tiču mladih ljudi jer su direktno vezane uz njihov život (smještaj u domovima, rad udruga, zdravstvo, zapošljavanje i sl.)¹².

11* popis članova Odbora za društvene djelatnosti pri Skupštini Istarske županije možete pronaći na www.istra-istria.hr/index.php?id=31, 07. srpnja 2010., a o djelokrugu rada odbora možete pročitati u Poslovníku Županijske skupštine, članak 32. na www.istra-istria.hr/index.php?id=64, 07. srpnja 2010.

12* Konzultacije s Lucijom Debeljuh, predsjednicom Odbora za društvene djelatnosti pri Skupštini Istarske županije, 16. lipnja 2010.

Kakva je procedura obraćanja skupštinskim odborima? Zapravo, stvar i nije tako komplicirana – svi građani se sa svojim pitanjima, prijedlozima, kritikama obraćaju službama Županijske skupštine ili predsjedniku Skupštine. Odbori na osnovi toga mogu organizirati tematske sjednice na koje se pozivaju sve zainteresirane strane. Na temelju zaključaka s tih tematskih sjednica odbori upućuju prijedloge Skupštini, koja te prijedloge raspravlja i na temelju njih eventualno donosi odluke. Do sada se građani, uključujući i mlade, Odboru za društvene djelatnosti nisu obraćali, a gospođa Debeljuh smatra da je glavni razlog to što javnost nije upoznata s njihovim radom.

Osim činjenice što taj Odbor ima suviše važnih pitanja i područja kojima bi se gotovo svakodnevno ozbiljno trebao baviti (to podrazumijeva i rad na pitanjima mladih), važno je naglasiti i to u kojem se kontekstu mlade zapravo jedini put spominje - pri opisivanju djelokruga njegova rada. Prema članku 32. stavku 8. Poslovníka Županijske skupštine u djelokrugu Odbora za društvene djelatnosti su poslovi utvrđivanja i praćenja provođenja politike, a u postupku donošenja odluka i drugih akata ima prava i dužnosti matičnog radnog tijela u područjima koja se, između ostalog, odnose i na „brak, obitelj i starateljstvo, posebno zaštitu djece, materinstva i mladeži“¹³. Razmišljanje o mladima isključivo kroz zaštitne modele, pokazuje da se mlade ne promatra kao resurs.

Uz pružanje adekvatne zaštite i potpore koja je mladima potrebna, moramo ih prije svega osnažiti u smislu stvaranja uvjeta te pružanja mogućnosti i prilika za optimalan razvoj te naglasiti nužnost aktivnog sudjelovanja u demokratskim procesima.

Ured za mlade na razini Istarske županije trenutačno ne postoji. To bi za početak mogao biti i odjel ili odsjek, operativno tijelo odgovorno za koordinaciju provedbe politike za mlade na lokalnoj razini. Iako je trenutačna vladajuća struktura prepoznala ovu potrebu kao nužnost koju su mladi i oni koji se mladima bave više puta naglašavali, a to se da iščitati iz programa pomlatka stranke¹⁴ koja se izborila za naklonost građana Istarske županije, ništa po tom pitanju još uvijek nije učinjeno.

13* <http://www.istra-istria.hr/index.php?id=64>, 22. srpnja 2010.

14* na <http://mladi-giovani.com/?id=-1&idclanka=81>, 14. ožujka 2010., možete pronaći Županijski program za izbore 2009. godine Kluba mladih IDS-a u kojem stoji: „Mladi su najveći resurs Istre, uza sva prirodna i proizvedena bogatstva naše regije. Kako bi potencijal i uloga mladih imali najbolje moguće pretpostavke za svoj razvoj i realizaciju, u idućem ćemo mandatu inicirati osnivanje posebnog upravnog odjela za mlade u Županiji te u svim općinama i gradovima koji imaju financijske i administrativne kapacitete za takvo što.“

Slika 3.: Shema Skupštine Istarske županije (prema: <http://www.istra-istria.hr/index.php?id=31>), 13. ožujka 2010.

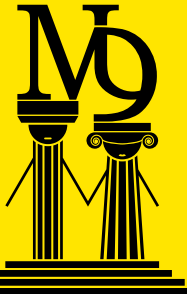
Odsjek za mlade može se smjestiti unutar nekog od već postojećih upravnih odjela kako bi se omogućilo da se pitanjima mladih ove Županije netko sustavnije, a time i kvalitetnije bavi.

Osoba zaposlena u uredu za mlade mora odlično poznavati lokalnu, nacionalnu i europske politike za mlade, ali i imati određeno iskustvo rada u tom području te vještine potrebne za rad s mladima. Mora se postaviti kao *networker* između različitih lokalnih, regionalnih, nacionalnih, a zatim i panregionalnih mreža mladih. Dužnost joj je graditi mostove između svih relevantnih sudionika politike za mlade – udruga mladih i za mlade, inicijativa mladih, savjeta mladih, pomladaka političkih stranaka, predstavnika vlasti, mreža mladih te javnosti.

Trenutačno mladi Istarske županije moraju pokucati na vrata nekoliko upravnih odjela kako bi ostvarili svoja prava, dobili različite informacije i sl., a to su: Upravni odjel za gospodarstvo, Upravni odjel za kulturu, Upravni odjel za obrazovanje, sport i tehničku kulturu te Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb i dr.

Međuresorno tijelo na razini Istarske županije također nije formirano. Na nacionalnoj bi se razini to tijelo moglo usporediti sa Savjetom za mlade, o kojem ste nešto više mogli pročitati u dijelu teksta koji govori o nacionalnoj politici za mlade. Tom se tijelu može dati mogućnost donošenja odluka koje su obvezujuće za operativno tijelo zaduženo za rad s mladima i za mlade. Međuresorno tijelo osigurava suradnju i koordiniranost djelovanja svih upravnih tijela koja su odgovorna za provedbu pojedinih mjera iz Županijskog programa za mlade. Važna je uloga tog tijela upravo nadgledanje provedbe i vrednovanje Županijskog programa za mlade pa je u njegov rad potrebno uključiti i predstavnike organiziranog sektora mladih, stručnjake i znanstvenike koji se u svom radu bave pitanjima mladih.

Osim do sada kratko opisanih dijelova institucionalnog okvira koji u Istarskoj županiji još ne postoje, u nastavku ćemo, kroz zasebne tekstove, detaljnije opisati dijelove institucionalnog okvira koje imamo u Istarskoj županiji.

Denis
Sgagliardi

SAVJETODAVNO TIJELO MLADIH SAVJET MLADIH ISTARSKE ŽUPANIJE

UVOD

Hrvatski je sabor 16. veljače 2007. godine na svojoj sjednici donio Zakon o savjetima mladih. Zakon obvezuje sve jedinice lokalne, područne ili regionalne samouprave, tj. općine, gradove i županije na području Republike Hrvatske da osnuju savjetodavno tijelo koje je sastavljeno od mladih ljudi u dobi od 15 do 29 godina. Zakonom se uređuje osnivanje, sastav, izbor članova, mandat članova, djelokrug rada, način rada, financiranje savjeta mladih te prijelazne i završne odredbe. Taj je zakon trenutačno prvi i jedini zakon o mladima u nas.

Članak 22. Zakona o savjetima mladih kaže: „Predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave osnovat će savjete mladih u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.” Unatoč zakonskoj obvezi, većina od 10 gradova i 40 općina u Istarskoj županiji ni danas ne poštuje taj Zakon. Naime, do prosinca 2009. osnovano je samo osam gradskih, četiri općinska te Savjet mladih Istarske županije¹⁵. Osim toga, Zakon propisuje da predstavničko tijelo jedinice lokalne (regionalne) područne samouprave donosi odluku o osnivanju savjeta mladih koja mora biti usklađena sa Zakonom o savjetima mladih, Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi i te statutom jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (u daljnjem tekstu: JLP(R)S. To ostavlja mogućnost svakoj JLP(R)S da odabere način formuliranja javnog poziva, a time i biranja članova savjeta mladih.

15* Arhiva Savjeta mladih grada Vodnjana (zapisnik sa sastanaka savjeta mladih s područja Istarske županije, prosinac 2008. i 2009. godine)

Kakvo je stvarno stanje rada savjeta mladih na nacionalnoj, ali i lokalnoj razini, saznat ćemo tek nakon što MOBMS privede kraju proces vrednovanja provedbe Zakona o savjetima mladih. Taj je postupak vrednovanja trenutačno u tijeku.

U nastavku teksta slijedi naš osvrt na trenutačno stanje u Istarskoj županiji o provođenju Zakona o savjetima mladih, a na temelju podataka do kojih smo uspjeli doći i uz konzultacije s nekim od relevantnih aktera tog procesa.

IZAZOVI U RADU SAVJETA MLADIH ISTARSKE ŽUPANIJE

Konstituirajuća sjednica prvog saziva Savjeta mladih Istarske županije održana je 19. prosinca 2007. godine. Savjet je broji 11 članova s mandatom do 19. prosinca 2009. godine. Konstituirajuća sjednica njihovog drugog saziva održana je 25. ožujka 2010. godine. Uzevši u obzir da je „novi” Savjet nedavno osnovan, da u vrijeme izrade publikacije nisu usvojili program djelovanja, njihovo funkcioniranje neće biti predmet ove analize.

Analizirajući rad prvog saziva Savjeta mladih Istarske županije, zapravo dolazimo do istih ili sličnih problema s kojima se susreću i ostali savjeti mladih u županiji. Tri ključna problema koja su uočena u radu prvog saziva Savjeta mladih Istarske županije su:

1. Nefunkcionalnost Savjeta mladih – razloge nefunkcioniranja možemo podijeliti u dvije grupe:

- problem s angažmanom većeg broja članova Savjeta, što je u početku rezultiralo neredovitim održavanjem sjednica, a u kasnijoj fazi rada potpunom pasivizacijom Savjeta (nakon osam mjeseci rada članovi se više nisu sastajali);
- ne postojanje kvoruma Savjeta, odnosno u kasnijoj se fazi nije uopće sastajao i *de facto* nije obavljao funkciju savjetovanja Skupštine Istarske županije.

Nedolazak većine članova na sjednice onemogućio je izglasavanje odluka jer Savjet nije imao kvorum, zbog čega nisu uputili niti jedan savjet Županijskoj skupštini.

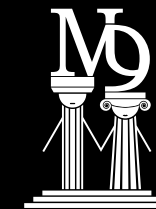
2. Nerazumijevanje samih članova Savjeta uloge Savjeta mladih – analizirajući program rada Savjeta mladih Istarske županije, možemo zaključiti da članovi ne shvaćaju i ne razumiju ulogu tog tijela. Njihova uloga jest *savjetovati Skupštinu Istarske županije, a ne provoditi različite projekte*. Savjet može npr. organizirati javnu tribinu ili okrugli stol, ali samo i jedino u svrhu što kvalitetnijeg savjetovanja.

3. Nedostatak jasno artikulirane političke volje za savjetovanje s mladima – smatramo da, osim odgovornosti koju snose sami članovi Savjeta mladih (zbog prethodno spomenutih propusta), na institucionalnoj razini ne postoji volja za uključivanjem mladih u procese savjetovanja, pa čak ni o pitanjima koja se direktno tiču njih. Osim što ne postoji volja, ne postoje ni kapaciteti u smislu educiranosti i informiranosti o tome čemu Savjet mladih služi te koja je njegova uloga.

ZAKLJUČAK

Osnivanje i funkcioniranje Savjeta mladih svakako je velik izazov, kako za mlade tako i za županijske predstavnike. Kako bi to tijelo dalo svoj stvarni doprinos razvoju lokalne zajednice, i mladi u Savjetu mladih i predstavnici Županije trebaju zadovoljiti neke preduvjete. Nužno je:

- osigurati iskustvo, uz neizostavnu stručnost članova Savjeta mladih Istarske županije kako bi mogli odgovorno i kvalitetno oblikovati i prezentirati vlastite ideje i prijedloge onima koji imaju moć provesti ih;
- pokazati mladima političku volju za osiguravanje njihove stvarne uloge koja ima utjecaj na proces donošenja odluka.

PROCES IZRADA LOKALNOG PROGRAMA (DJELOVANJA) ZA MLADE ISTARSKE ŽUPANIJE

Ana Preveden

Krajem 2006. godine na službenim internetskim stranicama Istarske županije osvanula je vijest da je Županija pokrenula izradu Lokalnog programa (djelovanja) za mlade, koji bi trebao proizaći iz onog nacionalnog što ga je usvojio Hrvatski sabor još krajem 2002. godine. Točnije, 14. prosinca 2006. tim je povodom u Puli održana i konferencija za novinare kako bi se javnost obavijestilo da se s izradom programa započelo u listopadu 2006., kada je na temelju javnog poziva osnovana radna skupina od 13 članova. Poglavarstvo Istarske županije imenovalo je koordinacijski tim koji su činili Kristina Bulešić, Marino Jurcan i Rina Lumezi. Njihova je zadaća bila, kako kaže obavijest sa stranica Županije, rukovoditi daljnjim procesom izrade „tog veoma važnog strateškog dokumenta za mlade”. Planirano je, u svrhu ispitivanja potreba mladih u županiji, u sljedećih mjesec i pol dana na reprezentativnom uzorku mladih u dobi od 15 do 29 godina organizirati po jednu fokus grupu u Puli, Pazinu, Labinu i Bujama¹⁶. Nakon analize postojećeg stanja na terenu, uslijedit će pisanje tematskih poglavlja, radna će skupina usvojiti nacrt, a zatim će slijediti javna rasprava o nacrtu, usvajanje finalne verzije dokumenta, upućivanje prijedloga dokumenta Županijskom poglavarstvu i izglasavanje Lokalnog programa (djelovanja) za mlade Istarske županije na Županijskoj skupštini. Kada lokalni program bude izglasan, uslijedit će izrada operativnog plana, koji će osiguravati provedbu programa.

^{16*} na razini grada Poreča korištena su već postojeća istraživanja

Gotovo četiri godine kasnije nakon što je pokrenuta izrada Lokalnog programa (djelovanja) za mlade, kada se uvelike trebalo raditi na novom programu i imati rezultate provedbe onoga starog, nije se još došlo ni do javne rasprave o njegovu nacrtu. Eventualne uzroke problema smo pokušali pronaći analizirajući sam proces izrade Lokalnog programa, kroz razgovore s pojedinim članovima koordinacijskog tima i radne skupine.

POČETAK RADA NA LOKALNOM PROGRAMU (DJELOVANJA) ZA MLADE

Vlada RH u Nacionalnom programu djelovanja za mlade (2003. – 2008.) daje preporuku županijama, gradovima i općinama da u partnerstvu s državom i nevladinim sektorom djeluju u smjeru ostvarenja zajedničkih ciljeva za dobrobit mladih navedenih Nacionalnim programom. Pozivaju se i da u suradnji s nevladinim udrugama mladih i za mlade donesu vlastite programe djelovanja za mlade.

U Istarskoj županiji inicijativu za pokretanjem izrade Lokalnog programa (djelovanja) za mlade pokazali su donositelji odluka na lokalnoj razini i predstavnici organizacija mladih i za mlade koji su u tome vidjeli priliku da se mladima u županiji počne pristupati sustavno, da se odrede strateški ciljevi i prioriteti koji imaju čvrsto uporište u stvarnim potrebama, a na koje bi se udruge svojim programima i aktivnostima kasnije mogle nadovezati. Transparentnost i relevantnost bi se na taj način osigurale i u procesu raspisivanja natječaja i dodjele financijskih sredstava.

Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti je 2006. godine za izradu LP(D)M-a Istarske županije osiguralo 50.000 kuna. Nekoliko preliminarnih sastanaka predstavnika različitih organiziranih struktura mladih u županiji i predstavnika donositelja odluka rezultiralo je početnim neuspjesima u pokretanju procesa izrade Lokalnog programa, kako zbog nedovoljno dobrog poznavanja načina izrade programa, tako i zbog predrasuda koje su sudionici tog susreta gajili jedni prema drugima. Međutim, kako se rok do kada je trebalo finalizirati Lokalni program bližio, bilo je sve manje vremena za doista kvalitetno promišljanje metodologije rada i izrade programa, ali i različitih kriterija u procesu izrade i odabira članova radne skupine. U to se vrijeme pojavila inicijativa predstavnika Centra za mlade Pula za izradu konkretnih kriterija za odabir članova radne skupine prije same objave javnog poziva zainteresiranima da se uključe u izradu programa. Međutim, inicijativa nije urodila plodom jer se išlo na to da se procedura što više pojednostavi. Nakon toga formirana je radna skupina. No, je li se time («pojednostavljivanjem» procedure) dobilo ili izgubilo na kvaliteti i(li) vremenu?

Nakon što je javni poziv objavljen i što su se ljudi počeli javljati, pokazalo se da je javni poziv zapravo prilično loše sastavljen. Naime, u njemu nije bilo kriterija za izbor članova radne skupine pa su se kandidati znali prijavljivati kao da se javljaju na radno mjesto i dolaze na razgovor za posao – dakle, s „pogrešnom” motivacijom.

Na prvih nekoliko koordinacijskih sastanaka radna se skupina upoznavala. Bilo je nekoliko članova koji su odabrani u radne skupine, ali se nikada nisu pojavili, no bilo je i onih koji su iznimno predano radili. Prema riječima jednog od koordinatora samog procesa, većina članova radne skupine nije imala osnovna predznanja o samom dokumentu, a nisu se pripremali za sastanke ni čitanjem materijala koji su za njih bili pripremljeni. Većina njih teško komunicira mailom, što je bio jedan od preduvjeta njihova uspješnog rada s obzirom na to da su svi bili fizički prilično udaljeni jedni od drugih. Naime, radnu su skupinu činili ljudi iz svih dijelova Istarske županije. Odrađivali su velik posao, nisu se mogli prečesto susretati, ali su morali i trebali često komunicirati kako bi izradili kvalitetan tekst tog važnog dokumenta. No, to baš i nije tako funkcioniralo.

Osam glavnih područja, raspisivalo se po uzoru na NP(D)M, ali usklađeno s rezultatima fokus grupa održanih u pet gradova Istarske županije. Bilo kako bilo, nacrt je napravljen, no tu cijeli proces staje... Zbog čega?

PREDNOSTI I NEDOSTACI PROCESA IZRADE LOKALNOG PROGRAMA (DJELOVANJA) ZA MLADE

Proces izrade Lokalnog programa djelovanja za mlade započeo je prilično dobro. Sve prednosti tog procesa koje smo uspjeli identificirati ovom analizom odnose se upravo na sam početak, a to su:

- zajednička inicijativa, početni entuzijazam i suradnja predstavnika javnog sektora i sektora mladih;
- izrada programa je tekla prema koracima koji se smatraju idealnima za proces izrade i donošenja Lokalnog programa za mlade, a prema publikaciji „Koraci do uspješne politike za mlade u lokalnoj zajednici”;
- radna skupina bila je heterogena s obzirom na dob, razinu znanja, područje djelovanja i interese;
- jaka motivacija članova radne skupine za rad i predanost poslu na početku samog procesa;
- fokus grupe bile su kvalitetno i temeljito odrađene, a ispitanici dobro odabrani. S obzirom na odabranu metodu istraživanja potreba mladih, uspjelo se postići dublje razumijevanje problema s kojima se mladi

susreću, njihovih potreba i stavova te je potaknuta diskusija o perspektivi razvoja mladih u Županiji.

Kroz razgovor sa sudionicima procesa dalo se zaključiti da je sve «zapelo» zbog kombinacije više problema:

- nisu postojali dobro promišljeni i razrađeni kriteriji za formiranje radne skupine;
- sudionicima uglavnom nije bilo jasno što i koliko se toga od njih **očekuje** na volonterskoj bazi, kakav ih posao očekuje;
- neki sudionici nisu imali dovoljno **znanja** o civilnom društvu i sektoru mladih, ali što je još važnije, nisu imali ni praktična znanja koja su im za sudjelovanje u radu radne skupine bila neophodna. Na primjer, nisu znali što je to Nacionalni program za mlade i čemu on služi;
- neki sudionici nisu bili dovoljno **stručni**, što znači da nisu mogli dovoljno stručno „razraditi” područja Lokalnog programa, u smislu da se kvalitetno opiše potreba, postave ciljevi, razrade mjere i aktivnosti, postave indikatori i dr.;
- pad početnog **entuzijazma i motiviranosti** sudionika;
- izostala je **odgovornost javnog sektora** za provođenje izrade strategije razvoja ove javne politike koju je sama pokrenula i za čiju je izradu novac utrošila. To nas navodi na pitanje postoji li uopće jasna politička volja da se proces izvede do kraja;
- također je izostala **odgovornost civilnog sektora**, prije svega sektora mladih koji nikada nije javno postavio pitanje što se s procesom izrade programa dogodilo i zašto dokument nije izrađen do kraja;
- u nekim je segmentima proces bio **nedovoljno participativan**, posebno kada govorimo o zastupljenosti svih relevantnih sudionika procesa (na primjer, stručnjaci za mlade i predstavnici uprave s gradskih i općinskih razina);
- **nerealno postavljene rokove** nisu smjeli pretjerano utjecati na sam tijek, a posebice ne na kvalitetu procesa i finalnog dokumenta. Potrebna je velika doza fleksibilnosti, fokusiranosti i otvorenosti tijekom procesa (čak i kada on ne ide onako kako smo ga na početku isplanirali) da bi se na kraju postigao **cilj** koji smo si zacrtali.

PREDSTAVNIČKO TIJELO MLADIH

VIJEĆE MLADIH ISTARSKE ŽUPANIJE

CONSIGLIO DEI GIOVANI DELLA REGIONE ISTRIANA

Ana Preveden

Predstavničko tijelo mladih u Istarskoj županiji osnovano je na inicijativu lokalnih organizacija civilnog društva – udruge mladih ZUM iz Pule i udruge za mlade Metamedij iz Pule, a u suradnji s Mrežom mladih Hrvatske.

Kroz projekt nazvan „Vijeće mladih Istarske županije” od 8. do 11. listopada 2009. organiziran je trening u Rapcu „Jačanje kapaciteta organizacija mladih Istarske županije”. Na tom su treningu mladi polaznici učili o politici za mlade, komunikaciji i timskom radu. Bilo je tu predstavnika udruga mladih, udruga za mlade, predstavnika učeničkih i gradskog vijeća te predstavnika političkih pomladaka.

Posljednjeg su dana treninga polaznici započeli rad na „Manifestu o zajedničkom djelovanju” kroz koji su definirali probleme s kojima se susreću, svoje ciljeve, stavove, načela i uvjerenja, ali i put kojim u budućnosti žele ići kako bi zajedničkim snagama zagovarali bolji status mladih u Istarskoj županiji.

Na treningu su jednoglasno donijeli odluku o formiranju Koalicije za Vijeće mladih Istarske županije s čvrstom namjerom da formalno osnuju i registriraju Vijeće mladih Istarske županije. Legitimitet da predstavljaju mlade Istarske županije prema donositeljima odluka daje im s jedne strane, brojnost jer na području županije još ne postoji veća organizirana skupina mladih i, s druge strane, raznolikost područja njihova djelovanja. Naime, organizacije članice Vijeća djeluju u području kulture, umjetnosti, obrazovanja, zapošljavanja, neformalnog obrazovanja mladih i dr.

Nakon toga su od studenoga 2009. do početka travnja 2010. održali deset sastanaka u Puli, Brtonigli, Rovinju, Umagu, Vodnjanu i Labinu, putem kojih su organizirali i proveli sljedeće aktivnosti:

- organizirali i održali javna tribinu „Umrežavanje mladih kao preduvjet održivosti zajednice” (18. prosinca 2010.)
- medijsku kampanju (Radio Istra, Radio Pula, Radio Giardini, Radio Eurostar, Glas Istre, TV Nit, TV Nova)
- sudjelovali na radionici javnog zagovaranja (veljača 2010.)
- izradili prijedlog Statuta Vijeća mladih Istarske županije – Consiglio dei giovani della Regione istriana
- organizirali i održali Osnivačku skupštinu VMIŽ-CGRI (29. svibnja 2010.) u Humu, što je uključivalo raspisivanje javnog poziva, pripremu sve potrebne dokumentacije za Osnivačku skupštinu, zaprimanje i provjeru sve dokumentacije, komunikaciju s medijima, dnevni red Osnivačke skupštine, organiziranje prostora i ostale logistike potrebne za održavanje Osnivačke skupštine.

VMIŽ-CGRI čini 17 organizacija punopravnih članica, a s jednom je organizacijom potpisan Sporazum o suradnji (u prilogu br. 2 možete pronaći popis punopravnih i pridruženih članica). Na Osnivačkoj skupštini za predsjednicu je izabrana Ana Preveden (udruga ZUM, Pula), a za potpredsjednicu Tamara Miletić (udruga Agencija lokalne demokracije, Brtonigla). Uz Anu Preveden i Tamaru Miletić, Upravni odbor čine i Matija Maurović (Klub studenata Istarski klub, Rijeka), Goran Blažević (udruga Fobija, Umag) i Robert Raste (Društvo distrofičara Istre, Pula). Za članove Nadzornog odbora izabrani su Igor Bajok (udruga Studio 52215, Vodnjan), Daniel Deković (udruga Fort Turtian, Pula) i Ivana Resan (Udruga obitelji osoba stradalih u prometu, Medulin).

Tijekom rada Koalicije na osnivanju Vijeća mladih Istarske županije iskristaliziralo se nekoliko problema:

- neupoznatost i nerazumijevanje važnosti, ali i samog tijeka procesa i odnosa unutar institucionalnog okvira politike za mlade predstavnika organizacija članica Koalicije za Vijeće mladih Istarske županije;
- teško je bilo kod mladih uključenih u Koaliciju probuditi osjećaj „suvlasništva” nad cijelim procesom pa se možda upravo zato često događao pad motivacije nekih sudionika;
- mladi često nisu shvaćali da oni u Koaliciji, a kasnije i u Vijeću, ne predstavljaju sebe kao pojedince, nego da su tu kao predstavnici organizacije. Događalo se da su zagovarali osobne stavove, a ne stavove organizacije.

To su samo neki problemi s kojima će se u svojem radu definitivno susretati i sadašnje Vijeće mladih Istarske županije. No, važno ih je osvijestiti kako ne bi bitnije ugrožavali daljnji rad Vijeća, tj. kako bi se iznašli mehanizmi koji će te slabosti minimizirati. Od svih tih problema najizraženiji je prvi problem s kojim će se Vijeće morati nositi u daljnjem radu jer im, na početku rada, nedostaje stručnosti i profesionalnog iskustva. Stjecanjem znanja i vještina te razmjenom iskustava s ostalim organizacijama koje se bave razvojem politike za mlade pozicionirat će se kao relevantan akter u području razvoja, provedbe i vrednovanja politike za mlade na lokalnoj razini. Tek tada će Vijeće izgraditi svoj integritet krovne organizacije mladih u Istarskoj županiji.

*Ne poznajem bolji način
kontroliranja vlasti od onog
koji vrše sami građani, a
ako smatramo da oni za
to nisu dovoljno sposobni,
onda lijek nije da im se to
pravo oduzme već da ih se
za njega osposobi.*

Thomas Jefferson

LOKALNI CENTAR

Ana Žužić

ZA MLADE

CENTAR ZA MLADE PULA

OD IDEJE DO REALIZACIJE

Centar za mlade Pula je partnerski projekt dviju udruga s područja grada Pule: ZUM – udruge za poticanje zapošljavanja i stručno usavršavanje mladih ljudi i Metamedij – udruge za razvoj audio-vizualne umjetnosti. Projekt je realiziran u suradnji s Ministarstvom obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti i Istarskom županijom te uz potporu Grada Pule i Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva. Osnovan je u skladu s mjerom 89. Nacionalnog programa djelovanja za mlade 2003. – 2008., a započeo je s radom 29. svibnja 2006. godine.

Životni ciklus Centra za mlade Pula možemo podijeliti u tri glavne faze:

- FAZA PRIPREME
- FAZA RAZVOJA
- FAZA AFIRMACIJE (POZICIONIRANJA).

Fazu pripreme, koja je započela početkom 2005., a trajala do svibnja 2006. godine, obilježavaju aktivnosti kao što su razrada ideje o osnivanju Centra za mlade, namicanje financijskih sredstava, potraga za adekvatnim prostorom, a zatim njegova adaptacija i opremanje. Dana 29. svibnja 2006. svečanom otvorenju Centra za mlade Pula prisustvovali su i predstavnici Istarske županije, Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti i Vlade RH.

U fazi razvoja, koja je započela u lipnju 2006., a traje i danas, uslijedilo je osmišljanje i provođenje plana i programa djelovanja¹⁷, oblikovanje maskote Centra - Puki, s namjerom povećanja prepoznatljivosti Centra među mladim ljudima te osnaživanje znanja i vještina djelatnika i volontera za rad s mladima (*youth work*). Danas, pred Centrom za mlade Pula stoje i neki izazovi:

1. IZAZOV ŠIRENJA AKTIVNOSTI

Iako veći dio financijske potpore za funkcioniranje Centar crpi iz sredstava Istarske županije, implementacija projektnih aktivnosti uglavnom je koncentrirana na područje grada Pule i bliže okolice. Razlozi za to su sljedeći:

- nedostatak stručnog osoblja koje bi omogućilo širenje utjecaja i platforme aktivnosti na područje cijele županije;
- ograničena financijska sredstva za osnivanje mobilne službe koja bi vodila aktivnosti na području cijele Županije.

2. PROSTORNI IZAZOV

Centar se smjestio u prostoru od ukupno 45 m², u kojem su smješteni ured, ostava, info-pult, internet-klub, mjesto za održavanje radionica, toalet. Riječ je o neadekvatnim uvjetima za kvalitetno izvođenje programa:

- nemoguće je održavati paralelne aktivnosti. Primjerice, u vrijeme održavanja radionica ili internih sastanaka internet-klub Centra za mlade je zatvoren. Isto tako, gotovo je nemoguće adekvatno obaviti funkciju savjetovanja jer ne postoji zasebna prostorija u kojoj bi se mogao provoditi „*face to face*” program savjetodavne podrške mladima;
- starost i neodržavanost zgrade u kojoj se nalazi Centar, a pogotovo stare i dotrajale elektroinstalacije te velika vlaga, nepovoljno utječu na računalnu opremu. Do sada je zabilježen niz kvarova uzrokovanih upravo elektroinstalacijama, što uvelike povećava troškove održavanja i obnavljanja opreme;
- nepristupačnost za osobe s invaliditetom.

Navedeni problemi otežavaju funkcioniranje Centra za mlade Pula. Voditelji troše svoju energiju i resurse na savladavanje prostornih nedostataka umjesto da se usmjere na ostvarenje misije i ciljeva Centra, odnosno zadovoljavanje potreba onih zbog kojih postoje, a to su mladi. Osim toga, zbog skučenosti prostora otežano je provođenje aktivnosti koje zahtijevaju rad u manjim grupama te visok stupanj koncentracije direktnih korisnika.

¹⁷* detalje plana i programa djelovanja Centra za mlade Pula pogledajte na www.mladipula.org, 03. svibnja 2010.

3. IZAZOV USPOSTAVE KVALITETNE DVOSMJERNE KOMUNIKACIJE S PREDSTAVNICIMA GRADA PULE I ISTARSKE ŽUPANIJE

Dvosmjerna komunikacija između sektora mladih i donositelja odluka na županijskom i gradskom nivou mora biti otvorena, transparentna, kontinuirana, informativna, edukativna i produktivna. Uspostava takve komunikacije rezultirala bi i stvaranjem partnerskog odnosa koji bi pridonio rješavanju problema, razvijanju novih ideja te razmjeni znanja i iskustava u području politike za mlade Grada i Županije. Evidentno je da za premošćivanje tog izazova obje strane, predstavnici javnog, ali i civilnog sektora, moraju prepoznati vrijednosti međusektorske suradnje te se udaljiti od stereotipnih mišljenja jednog sektora o drugome. Javna se administracija često doživljava kao tromi, nefleksibilni, birokratski aparat, a civilni sektor smatra se nedovoljno organizacijski i ljudski kapacitiran da bi utjecao na rješavanje problema u zajednici. Posljedica takvih razmišljanja je nerješavanje ključnih društvenih problema koji se mogu riješiti isključivo udruživanjem zajedničkih snaga, znanja i resursa.

Faza u kojoj Centar teži i prema kojoj ide nazvali smo *fazom afirmacije*, odnosno *pozicioniranja* jer vodstvo Centra želi da ih regionalne i lokalne vlasti prihvate kao ravnopravnog partnera i aktera u razvoju lokalne politike za mlade.

Sklapanje i održavanje takvog partnerstva nije lak zadatak jer kvalitetno partnerstvo u ovom slučaju podrazumijeva:

- zajedničko definiranje prioriteta djelovanja;
- preuzimanje odgovornosti za provođenje zadataka koji će dovesti do ostvarenja zajedničkog cilja;
- dvosmjernu komunikaciju;
- tolerantan odnos među partnerima.

Voditelji, djelatnici i volonteri Centra za mlade Pula svjesni su težine posla koji ih očekuje, ali su isto tako svjesni da partnerska suradnja dovodi do dugoročnog učinka u zajednici.

ULOGA CENTRA ZA MLADE PULA U RAZVOJU LOKALNE POLITIKE ZA MLADE

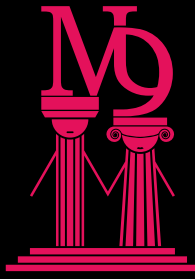
Upravljanje Centrom za mlade Pula prepušteno je neprofitnim organizacijama gdje direktni korisnici (mladi) imaju mogućnost sudjelovanja u kreiranju programa sukladno svojim mogućnostima i interesima.

Prioritet pri provođenju programa Centra je kvaliteta procesa u sklopu kojeg se pojedine aktivnosti događaju, što znači da korisnicima pruža prijateljsko, poticajno, ugodno radno okruženje, uz promicanje preuzimanja odgovornosti i aktivnog sudjelovanja u izgradnji zajednice.

Od početka djelovanja Centar se pojavljuje kao jedan od aktivnijih aktera u procesu razvoja lokalne politike za mlade, što znači da je:

- prema donositeljima odluka na županijskoj razini zagovarana izrada Lokalnog programa (djelovanja) za mlade, što je Istarska županija i pokrenula u 2007. godini;
- na preliminarnim sastancima o osnivanju radne skupine za izradu Lokalnog programa (djelovanja) za mlade Centar predlagao određene kriterije za raspisivanje natječaja;
- voditeljica Centra bila članica radne skupine te zadužena za raspisivanje područja Mladi i civilno društvo;
- voditeljica Centra od 2007. do 2009. bila članica Tima za prevenciju ovisnosti grada Pule te zagovarala prepoznavanje aktivnog sudjelovanja mladih u društvu ključem prevencije ovisnosti;
- partnerske organizacije ZUM i Metamedij upravo kroz Centar za mlade Pula bili inicijatori osnivanja krovne organizacije mladih Istarske županije VMIŽ-CGRI koja je u konačnici i osnovana 29. svibnja 2010. godine.

Sve dok se stanje u sektoru mladih na području grada Pule i Istarske županije ne započne sustavno, otvoreno i inkluzivno promišljati, izazovi koji stoje pred Centrom za mlade Pula teško su premostivi. Kao što smo i ranije naveli, izgradnja i održavanje međusektorskog partnerstva, koji se zasniva na četiri spomenuta faktora, moglo bi pozitivno djelovati na razvijanje punog potencijala za kvalitetan i održiv rad mladih za mlade.

STUPANJ SUDJELOVANJA MLADIH U DRUŠTVU NA RAZINI ISTARSKE ŽUPANIJE

Ana Preveden • Ana Žužić

ZBOG ČEGA BISMO UOPĆE UKLJUČILI MLADE?

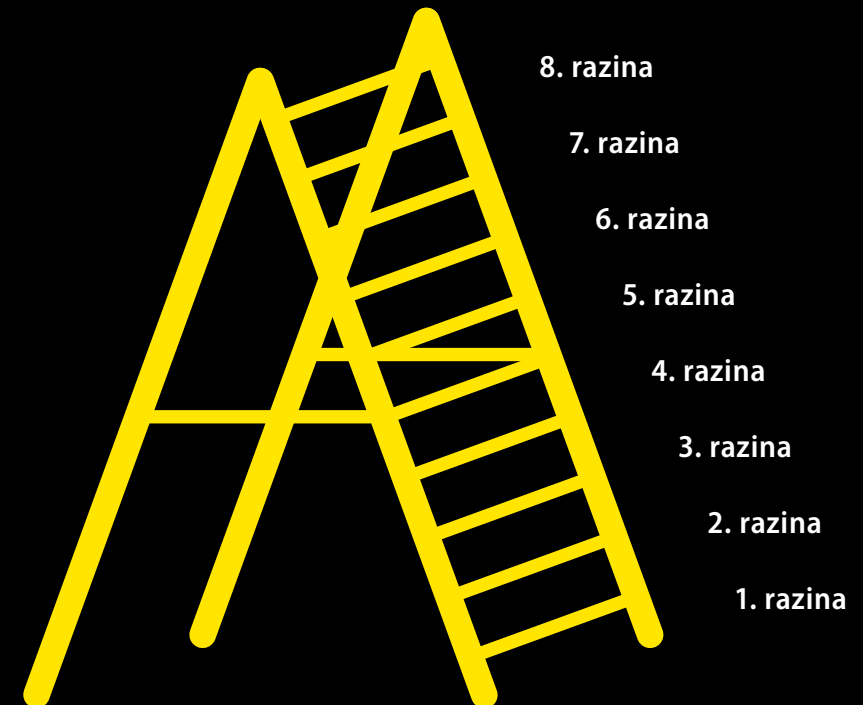
Iako smo o tome govorili već nekoliko puta, nije naodmet ponoviti da je mlade ljude nužno uključiti u proces donošenja odluka, i to posebice na lokalnoj razini.

Mladi su velik potencijal svake lokalne zajednice, na koje se neopravdano gleda kao na one koji će tek kada odrastu postati građani koji na neki način mogu pridonijeti svojoj zajednici. Osim toga, nitko nije bolji stručnjak za mlade od njih samih. Ako su uključeni u procese donošenja odluka, oni stječu osjećaj pripadnosti zajednici, ali i suvlasništva nad procesom koji zatim prilično ozbiljno i odgovorno shvaćaju. Tako donesene politike za mlade bit će mnogo lakše kvalitetno provesti u lokalnim zajednicama.

Na putu prema Europskoj uniji važno je uskladiti sve politike pa tako i politiku za mlade. To podrazumijeva poštivanje različitih europskih i međunarodnih ugovora i preporuka kojima Europska unija sudjelovanje mladih na lokalnoj i regionalnoj razini smatra sastavni dijelom javnog života, što znači da je politikama svih sektora neophodno osigurati pogled iz perspektive mladih.

Dobar je početak procesa uključivanja mladih u donošenje odluka - stvarna politička volja, međutim, nerijetko nepoznavanje mogućnosti i mehanizama za uključivanje mladih u taj proces dovodi do njihova marginaliziranja. Dakle, moguće je da nije baš uvijek istina da se mlade ne želi uključiti, nego se često ne zna kako to učiniti. Stoga se nameće pitanje kako mladima dati što je moguće veću važnost, ali na odgovarajući način, da to odgovara i mladima i donositeljima odluka.

Loš je početak ako ne postoji politička volja. Odličan alat za mjerenje stupnja sudjelovanja mladih ljudi u aktivnom sudjelovanju neke lokalne zajednice jest „Ljestvica sudjelovanja mladih”¹⁸ pa pogledajmo, prije nego što odredimo na kojoj je razini sudjelovanje mladih u Istarskoj županiji, koji sve stupnjevi sudjelovanja postoje.

Slika 4.: Ljestvica sudjelovanja mladih prema modelu Rogera Harta (prema: Denstad, F., Y., 2009.: 47)

¹⁸* Roger Hart je 1997. godine napisao knjigu „Children's Participation: The Theory And Practice Of Involving Young Citizens In Community Development And Environmental Care” u kojoj se pojavljuje „Ljestvica sudjelovanja mladih”. Hartov je model zapravo prilagođena verzija „Ljestvice građanskog sudjelovanja” Sherry Arnstein iz članka objavljenog 1968. godine u „Journal of the American Planning Association”

1. RAZINA je razina **manipulacije**, što je najniži stupanj i ne može se nazvati sudjelovanjem. Tu odrasli koriste mlade kao one koji podupiru njihova nastojanja, a sve pod krinkom da su inspirirani mladim ljudima.

2. RAZINA je razina **dekoracije**, a zapravo je vrlo slična manipulaciji. Iako tu odrasli mlade koriste kako bi poduprli neku stvar za koju se oni zalažu, ne pretvaraju se da je ta stvar inspirirana upravo mladima. Ni ovaj stupanj još ne znači participaciju mladih.

3. RAZINA je razina **tokenizma**, kada se samo čini da mladi imaju pravo glasa, a zapravo njihov utjecaj realno ne postoji. Tokenizam se ne smatra sudjelovanjem mladih.

4. RAZINA na kojoj je **mladima dodijeljena određena uloga u društvu**, o kojoj su isključivo informirani, smatra se najnižim oblikom sudjelovanja mladih u društvu. U tom slučaju ni mladima ni predstavnicima vlasti nije pretjerano važno da se ta uloga „aktivira”.

5. RAZINA na kojoj se **mladima daje prilika savjetovati donositelje i pro- voditelje određenih odluka**. Ova razina također podrazumijeva da se mlade treba informirati na koji se način njihovi savjeti koriste te kakvi su rezultati koji su kroz taj proces postignuti. Iako je mladima dana prilika da donositelje odluka savjetuju, oni nemaju nikakvu obavezu njihove savjete uvažiti i provesti. Međutim, mladi su na ovoj razini svjesni svog utjecaja te je na njima da ga eventualno i ostvare.

6. RAZINA podrazumijeva da **projekte i programe iniciraju odrasli, ali se mlade obavezno uključuje u proces donošenja odluka** u sklopu provođenja tih aktivnosti. To znači da mladi nisu uključeni u proces od samoga početka, dakle od razvoja ideje.

7. RAZINA je kada odrasli imaju isključivo podupirujuću ulogu, a **mladi ljudi su inicijatori projekata te ujedno zaduženi i za njihovo vođenje**.

8. RAZINA je najviši stupanj sudjelovanja mladih u procesima donošenja odluka te, naravno, prilično rijetka pojava. U ovom slučaju **inicijativa i ideje potječu isključivo od mladih, no odgovornost za donošenje odluka podjednako je i na jednim i na drugima**. Mladima to omogućuje pristup iskustvu i znanjima odraslih te mogućnost učenja iz životnog iskustva odraslih.

Važno je naglasiti da se prve tri razine uopće ne mogu nazvati sudjelovanjem. Neke preporuke europskih stručnjaka iz područja politike za mlade (Dens-

tad 2009.) teže da se na nacionalnoj razini postigne najviša razina participacije mladih te nije nužno forsirati osmu razinu prije nego što se do nje dođe dugotrajnom praksom demokracije i kontinuiranog razvoja građanske svijesti. Uz to se lokalne sredine navode kao idealne za iskušavanje njezinih različitih modela.

Kada pokušamo sudjelovanje mladih u procesu donošenja odluka na razini Istarske županije analizirati kroz ovu ljestvicu, zaključujemo da ono posjeduje **elemente treće i četvrte razine sudjelovanja:**

→ mladi jesu važni, u nekim ih se kontekstualizacijama čak naziva resur- som, snagom, potencijalom i najčešće od svega – prioritetom, ali im se ne daje mogućnost, prostor i podrška da potencijal ostvare (treća razina - tokenizam);

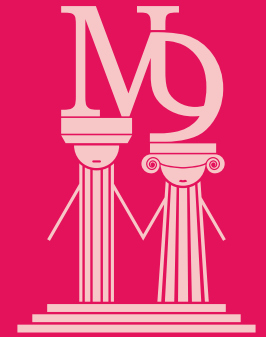
→ mladi imaju savjetodavnu ulogu koja im je delegirana, oni su o tome informirani, ali je još nisu uspjeli realizirati iz razloga o kojima smo pisali u nekim od prethodnih poglavlja. U toj poziciji ni mladima ni donositeljima odluka nije važno da se mlade doista uključi, da realiziraju svoju savjetodavnu ulogu (četvrta razina).

Element četvrte razine sudjelovanja mladih prepoznali smo zato što je oform- ljen Savjet mladih Istarske županije. Pritom moramo imati na umu da je do toga prije svega došlo jer na institucionalnoj razini postoji Zakon o savjetima mladih koji propisuje njihovo osnivanje. Možda bi se netko zapitao: „Pa, u čemu je problem? Zar nije dobro što zakonodavac prepoznaje vrijednost i funkciju sav- jetodavnog tijela mladih?” Naravno da je važno, ali dokle god to ne prepoznaju županijske vlasti i sami mladi članovi Savjeta, Zakon ne može ostvariti učinke zbog kojih je donesen. U trenutku kada to osvijestimo, krenut ćemo prema petoj razini sudjelovanja mladih u procesu donošenja odluka.

Predstavnicima županijske vlasti Savjet mladih ne može i ne smije biti dokaz njihove otvorenosti i participativnog djelovanja. Osnivanjem Savjeta vlasti ne dosežu najviši stupanj demokratičnosti, nego tek prvi stupanj razine sudjelova- nja mladih na kojem se ne smije stati.

ZAKLJUČAK

Ana Preveden

Pet je osnovnih komponenata politika za mlade, na koje pri njezinoj izradi ne smijemo zaboraviti (Denstad, 2009:14):

- **zastupljenost**, kako geografska, društvena, tako i ostalih domena javnih politika s kojima se politika za mlade dodiruje i na pojedinim mjestima preklapa;
- **kapacitet** za ulogu i odnose vlasti i predstavnika civilnog društva;
- **kompetentnost** je pitanje stručnosti i kvalifikacija ljudi uključenih u cijeli proces;
- **suradnja, koordinacija i koherentnost** u hijerarhijskom i horizontalnom smjeru;
- **trošak**, što podrazumijeva i financijske i ljudske resurse potrebne za kvalitetnu provedbu cjelokupnog procesa.

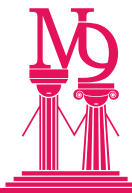
Vlast mora preuzeti odgovornost tijela koje će koordinirati cijeli proces razvoja sustava bavljenja mladima i pitanjima mladih, radom s mladima i razvojem, provedbom te evaluacijom i prilagodbama lokalnog programa za mlade.

Ciljana skupina mora biti dobro i precizno definirana te obuhvaćati i adresirati sve dobne podskupine mladih ljudi. Naravno da se na ciljanu skupinu mora gledati kao na potencijal kako bi fokus politike za mlade bilo olakšavanje ostvarivanja potencijala mladih kao građana. Prirodan fokus politika za mlade trebao bi biti njihovo aktivno uključivanje u društvene tokove te mogućnost da ostvare svoj građanski potencijal u najvećoj mogućoj mjeri, potičući pritom njihovu neovisnost i kritički način razmišljanja. Uloga je predstavnika vlasti zapravo ponuditi „paket prilika“ mladima svoje lokalne zajednice (Denstad, 2009:17).

Najbolje su (javne) politike uvijek one artikulirane kroz jasne strategije, koje analiziraju i adresiraju stvarne potrebe, u ovome slučaju mladih, razvijaju konkretne ciljeve te provode aktivnosti kroz mjere koje na najbolji mogući način ostvaruju zadane ciljeve. I dok strategija podrazumijeva razvoj dugoročnih, akcijski plan određuje srednjoročne i kratkoročne ciljeve (do četiri godine), mjere i indikatore uspješnosti provedbe te predviđene aktivnosti. Indikatori kojima se uspješnost mjeri su iznimno važan čimbenik svake dobre strategije i(li) plana ako su dobro postavljeni. Osim toga, nužno je da akcijski plan uza se ima i, u ovome slučaju, od županijske skupštine/gradskog vijeća odobren i usvojen proračun.

Cijeli taj proces zahtijeva edukaciju i vodstvo stručnjaka, a nije rijetkost da je nužno angažirati vanjskog stručnjaka kako bi razvio metodologiju te razvojne strategije. Netko mora pružiti dobar primjer jer nezainteresiranost jedne strane vodi do nezainteresiranosti svih strana uključenih u određeni proces.

Prakse i standardi Vijeća Europe nalažu i preporučuju diseminaciju primjera dobrih praksi politika za mlade te redovito prate napredak na području aktivnog sudjelovanja mladih u svim društvenim područjima. Naša publikacija ide u tom smjeru, prikazujući trenutačnu situaciju uz preporuke usmjerene lokalnim vlastima kako bismo zajednički pokrenuli taj proces izgradnje funkcionalnog i kvalitetnog institucionalnog okvira politike za mlade Istarske županije.

ANALIZA

Elvis Fekete

INSTITUCIONALNOG OKVIRA I PROVEDBE POLITIKE ZA MLADE GRAD PULA

POLITIKA ZA MLADE - DOSADNI UVOD

Da bismo nadogradnju jednog društva u demokraciji, njegovu održivost i bilo kakvu dugoročnu strategiju društvenog razvoja za sve građane i građanke promatrali kroz neke mjerljive parametre ili prizmu, potrebno je najprije osvijestiti (ili si jednostavno priznati) važnost mladih ljudi u tom procesu, prepoznati njihove potrebe, definirati njihova prava i obveze te omogućiti njihovo aktivno sudjelovanje u stvaranju naprednijeg društva.

Od druge polovice prošlog stoljeća, promišljanjem zapadnoeuropskih država o važnosti sudjelovanja mladih ljudi u odlučivanju i time sukreiranju razvojnih politika, na neki je način priznata uloga mladih ljudi i njihova ravnopravnost s ostalim društvenim skupinama. Time je istaknuta njihova uloga u razvoju demokratskog društva, a posebice regionalnog i lokalnog javnog života. Od tada govorimo o pojmu politika za mlade.

Politiku za mlade ima svaka zemlja, a koliko je ona jasno definirana i u odnosu između problema i ciljeva određena, ovisi o tome koliko je vladajućima te zemlje jasna važnost mladih kao resursa te koliko je zapravo važno njihovo sudjelovanje u razvoju društva.

Uloga politike za mlade u tom kontekstu društvena je integracija mladih u preuzimanju društvenih uloga, osnovni put ka rješavanju njihovih problema, alat za njihov, ali i opći socioekonomski razvoj i kvalitetu života uopće.

Europska institucija koju percipiramo kao najvažniju i meritornu za kreiranje i implementaciju tog, još uvijek novog gledanja na budućnost je Vijeće Europe, a Europska povelja o sudjelovanju mladih u životu općina i regija iz 1992. godine (revidirana 2003. godine) važan je dokument iz kojega bi trebala učiti i njegove smjernice slijediti svaka zemlja koja teži stalnom razvoju i napretku.

Upravo bih iz tog dokumenta citirao jedan dio: „Aktivno sudjelovanje mladih ljudi u donošenju odluka i aktivnostima na lokalnim i regionalnim razinama od ključne je važnosti ako želimo izgraditi demokratičnije, cjelovitije i naprednije društvo. Sudjelovanje u demokratskom životu bilo koje zajednice znači **više** od glasanja na izborima, iako je to vrlo važan element. Sudjelovanje i aktivno građanstvo znači **imati pravo, sredstva, prostor i prigodu**, a kada je nužno, i **potporu** za sudjelovanje u procesu donošenja odluka te **biti uključen** u aktivnosti kojima je cilj izgradnja boljeg društva.” (Revidirana europska povelja o sudjelovanju mladih u lokalnom i regionalnom životu Vijeća Europe)

POLITIKA ZA MLADE - PRIJEVOD DOSADNOG UVODA (ZA MLADE)

Mladi su vrlo važan resurs koji treba koristiti u građenju budućnosti jedne zemlje, tj. jednog društva. Dakle, svaka vlast **mora** to vidjeti i kroz politike za mlade to poticati i unapređivati. Tako ona štiti svoju budućnosti, budućnost svoje zemlje i svih njezinih građana te kreira jedini mogući model održivosti zdravog društva.

Razvijene zapadnoeuropske zemlje kojima zavidimo na visokom standardu to znaju već pedesetak godina (možda su znale to i prije, ali već pedesetak godina rade na tome). Upravo je to jedan od razloga zašto iz svoje zemlje želimo pobjeći upravo tamo.

Politika nije riječ iz pakla i ne znači nužno nešto zlo, prljavo, lažno ili previše komplicirano. Politika je dio našeg svakodnevnog života i zapravo je sve što radimo dio neke politike. Naši su političari grozan primjer, što je jedan od razloga zašto se i sam naježim na spomen politike. No, u našem jeziku, uz svakojake uzaludne prijevode drugih termina, ne postoji bolji naziv za englesku riječ *policy* pa pokušajte u nastavku razmišljati o politici za mlade kao o nečemu što se zove *youth policy*.

Youth policy, dakle, ima svaka zemlja, pa i ona koja je ne želi imati, jer mladi ljudi postoje, a koliko je ona kvalitetna, ovisi o tome koliko je zemlja „pametna” (u nastavku ćete se možda i (ne)ugodno iznenaditi koliko je naša zemlja „pametna”).

One „pametnije” kažu da mladi ljudi **imaju pravo, sredstva, prostor i prigodu**, ponekad i **potporu** za sudjelovanje u odlukama koje se tiču njihove budućnosti i da imaju pravo **biti uključeni** u sve aktivnosti koje se odnose na izgradnju boljeg društva. Te zemlje želimo posjetiti, ondje se školovati i imati životne uvjete kao mladi iz tih zemalja (barem nekih) pa je upravo zato odgovornost i na nama da počnemo stvari gledati njihovim očima.

POLITIKA ZA MLADE U PULI - DOSADNI NASTAVAK

U Republici Hrvatskoj su tek 2001. godine počeli procesi za kreiranje nacionalne strategije za mlade i izrada zakonodavnog okvira. Hrvatski sabor je 2002. godine usvojio Nacionalni program djelovanja za mlade i tek je 2005. usvojen Operativni plan za njegovu provedbu.

Lokalni program za mlade prvi su donijeli gradovi Zagreb i Kutina, što su zapravo počeci provedbe mjera iz Nacionalnog programa za mlade na našim prostorima. Nažalost, prekidom financiranja tih aktivnosti prekinulo se i osnivanje tijela i rad na kreiranju programa.

Kako je moja tema analiza institucionalnog okvira grada Pule, neke je pojmove jednostavno nužno spomenuti.

- Lokalni program za mlade za Pulu – ne postoji.
- Ured za mlade pri gradskoj upravi u Puli – ne postoji.
- Savjet mladih u Puli je formiran u svom drugom sazivu 15. lipnja 2010. godine¹⁹.
- Međuresorno tijelo za mlade u Puli – ne postoji.
- Koordinacija, vijeće ili mreža organizacija mladih u Puli – ne postoji.
- Centar za mlade u Puli – postoji i veoma intenzivno i aktivno sudjeluje u razvoju politike za mlade.

^{19*} U ovom se tekstu nećemo detaljno osvrnuti na analizu funkcioniranja ovog saziva Savjeta jer su u vrijeme pisanja teksta tek oblikovani i zbog toga još nemaju definiran Program rada.

Gledajući idealni institucionalni okvir, to su činjenice, a uzroke zašto je to tako treba tražiti i u županijskoj politici za mlade. Naime, neki parametri ne postoje ni na županijskog razini. Kako je iluzorno očekivati idealne okvire ičega u ovoj zemlji, poligone za provedbu politike za mlade u gradu Puli treba gledati i kroz druge sadržaje i mehanizme koji bi je možda omogućili. To nas dovodi do Upravnog odjela za društvene djelatnosti, u čijem se resoru mladi mogu pronaći i tražiti ostvarenje svojih građanskih prava.

Upravni odjel za društvene djelatnosti nedavnim je preustrojem unutar gradske uprave nespretno na teret dobio upravljanje područjem sporta, odgoja, obrazovanja i tehničke kulture, kulture uopće te socijalne skrbi i zdravstva, što nas navodi na pomisao da je nadležna osoba za taj odjel vjerojatno jedna od najposobnijih osoba u gradu. To je preopširan opseg posla za jedan upravni odjel.

Nadalje, kako bismo lakše shvatili koliko je gradska vlast svjesna da politika za mlade podrazumijeva promišljenu i dugoročnu strategiju razvoja grada i svih građana grada Pule, otišao sam na službene internetske stranice Grada. Pod ovim upravnim odjelom pronašao sam trideset i sedam točaka koje u opširnim rečenicama propisuju svoj djelokrug rada. Riječ „mladi” spominje se samo **jednom**, i to u nastavku jedne od točaka, iza zarez: „...*sudjeluje i potiče prezentiranje i razvoj kulturnog stvaralaštva te **specifičnih** potreba **mladih***”!

Ovu poraznu i pomalo nejasnu činjenicu (specifične potrebe vjerojatno znače pravo na život?) prisiljen sam objasniti kao:

- potpuno nepoznavanje politika za mlade unutar gradske uprave;
- nekompetenciju za upravljanje mladima kao jednim od najvažnijih resursa;
- uskraćivanje osnovnih prava i uvjeta za ravnopravan socijalni, ekonomski, duhovni, emotivni i razvoj uopće.

Nažalost, važan dio institucionalnog okvira, dakle institucija i ostalih sadržaja koji se brinu za mlade, dolaze i postoje u obliku sanacije već postojećih problema. Tu možemo istaknuti dobar rad stručnjaka i zaposlenih (u velikoj mjeri i civilnog sektora kroz udruge mladih i za mlade). No, u većini slučajeva kod institucija govorimo uglavnom o maloljetnim delinkventima, mladima s problemima ovisnosti, problemima poremećaja u ponašanju i ostalim posljedicama (ne)pravodobnog društvenog (ne)djelovanja.

Iz razgovora s Ingrid Šandorov u siječnju i veljači 2010., stručnom savjetnicom pri Općinskom sudu i mojom suradnicom u radnoj skupini na projektu „Zajednice koje brinu”, zaključujem(o) da je nepostojanje i nedostatak volje

izvršne politike da se sustavno radi na prevenciji problema te na transparentnoj i učinkovitoj provedbi politike za mlade uzrok velikom broju mladih nezaposlenih, mladih ovisnika, mladih s poremećajima u ponašanju, visoke stope kriminaliteta, pasivnosti i apatije mladih uopće. Dakle, ta je veza evidentno uzročno-posljedična, a nastojanja i sav kvalitetan rad stručnjaka na području sanacije nikako nisu i ne bi trebali biti dovoljni za rješavanje svih problema i izazova s kojima se mladi susreću. Potrebno je jasno, inteligentno, promišljeno i odgovorno djelovanje vlasti, upravnih odjela i tijela za mlade. Toga u gradu Puli nema.

POLITIKA ZA MLADE U PULI - PRIJEVOD DOSADNOG NASTAVKA ZA MLADE

Youth policy, termin koji smo usvojili, u našoj državi postoji tek odnedavno. Postoji i zakon koji naše vlasti obvezuje da vode računa o mladima i da im omogućuje sudjelovanje. Postoji i Nacionalni program za mlade na čijoj su izradi sudjelovali i mladi iz svih područja društvenog života, gdje sam se i sam (kao mlada osoba) barem prividno osjećao uključenim u postupke donošenja odluka. Dakle, mladi ljudi imaju utjecaj i mehanizme utjecaja na vlast. Koliko je taj demokratski dijalog razvijen, to je već druga tema.

U našoj županiji puno toga ne postoji, a u gradu Puli, osim Centra za mlade Pula (koji vode neprofitne, nevladine udruge), nema tijela koja čine institucionalni okvir i očito se za bilo kakav napredak očekuje osnivanje Savjeta mladih grada Pule. To znači da su potrebe i prava mladih, baš kako je u djelokrugu rada Odjela za društvene djelatnosti i navedeno, zaista **specifične**. Riječ „mladi”, dakle, **svi** građani i građanke grada Pule u dobi od 15 do 30 godina spomenuti su tu **jednom** riječju.

Što to zapravo znači? Da osim kroz pomlatke političkih stranaka, udruge civilnog sektora, kroz kvalitetne i rijetke projekte koje vlast dugoročno podržava, svoja prava i potrebe mladi mogu zadovoljiti na više načina - kroz alkohol, droge, zabavu, kreativno izražavanje druge vrste, sport ili obrazovanje te da će jedino na taj način svoje potrebe i zadovoljiti. Nažalost, mladi čovjek će u ovakvom sustavu i s ovim „mogućnostima” mnogo jednostavnije doći do Općinskog suda ili Centra za suzbijanje ovisnosti, nego do nogometnog terena i bazena (koji još nisu izgrađeni) ili do kvalitetnog obrazovanja i svojih osnovnih građanskih prava. Srećom, intenzivno se radi (civilni sektor) na tome da se to promijeni.

PULA KROZ PRIMJERE - DOSADNI DIO

Objektivno promatranje institucionalnog okvira, zapravo njegovo nepostojanje te promatranje drugih sadržaja za mlade, kako potreba, problema, ciljeva, ali i mogućnosti, navodi me na to da pokušam detektirati i moguće uzročnike koje ću istaknuti kao relevantne za rješavanje problema. Tu svakako treba istaknuti, a u kontekstu teške i spore socijalne integracije mladih, da je Pula najskuplji grad u Republici Hrvatskoj, što cijenom hrane, robe, kvadrata stambenog prostora, obrazovanja i cijenom preživljavanja uopće. To onemogućava kvalitetan razvoj mlade osobe. Grad Pula je i u samom vrhu po broju registriranih ovisnika o teškim drogama u Republici Hrvatskoj, što je pak više posljedica nego uzrok, ali kako je to stanje već opće prihvaćeno i ne vide se veliki pomaci u rješavanju tog problema, on se - zbog utjecaja na svijest mladih ljudi - također može istaknuti i kao uzrok. Kolektivno prihvaćanje te činjenice neposredno utječe na lakši odabir konzumiranja droga i alkohola nauštrb obrazovanja i sporta. Kada smo kod sporta, treba istaknuti da gradska vlast s više od dvije trećine proračunskog novca sponzorira profesionalni sport, a od toga s više od dvije trećine samo nogomet, što uvelike ograničava dostupnost sporta (rekreativnog, ali i drugih sportova osim nogometa) široj populaciji mladih. Time im je uskraćen jedan od načina da se zdravo razvijaju i integriraju u društvo kroz pozitivne vrijednosti.

Grad Pula je i vodeći grad u Republici Hrvatskoj po broju razvoda, statistički svaki je drugi brak propao. Riječ je o iznimno zabrinjavajućem podatku koji govori o zrelosti mladih ljudi pri zasnivanju obitelji, što je kasnije zapravo jedna od polaznih točaka za kvalitetan socioekonomski, duhovni i emotivni razvoj mladih. Zbog toga taj podatak zahtijeva iscrpno znanstveno istraživanje i pokušaj rješavanja problema. To je izravna dužnost gradske vlasti jer je riječ o neuspješnim pokušajima zasnivanja obitelji u našem gradu.

Slabo poticanje kulture i neprepoznavanje kulture uopće kao važnog čimbenika za razvoj mladih jedan je od uzročnika zbog kojeg se mladi više prepoznaju kao društvena skupina s problemima, a ne s potencijalom i snagom. Pogodovanje pak financiranju većinom „praktičnih” i političkim moćnicima pogodnih oblika kulturnih manifestacija tu problematiku stavlja u još goru situaciju. Baš kao i pogodovanje gradskih vlasti izmišljenoj utopiji o elitnom turizmu nauštrb održivom razvoju i infrastrukturi potrebnoj za kvalitetno obrazovanje koje nam jasno govori **što** i **tko** su vladajućim strukturama prioriteta u razvoju grada Pule.

Netransparentno gospodarenje imovinom, rasprodaja zemljišta, pogodovanje kapitalu nauštrb kvaliteti življenja i ekologiji te političko jednoulje pulske gradske vlasti također su neki od relevantnih uzročnika trenutačno lošeg (ili ne baš obećavajućeg) stanja s kojim se susreću mladi ovoga grada. Ako kao mladi građanin/ka niste odabrali prihvatiti kao svoju životnu filozofiju koju je zadala ideologija vladajuće stranke, neposredno se degradirate (ili vas sustav gura) u građane drugoga reda, čime vam je onemogućeno pravo i mogućnost na kvalitetan život. Na to će, vjerujem, utjecati političke stranke i pomlaci političkih stranaka kada uvide (ako već nisu) da je riječ o potpuno neodrživom sustavu. To moraju prepoznati i sami građani razvojem svijesti za opće dobro te korištenjem svih legitimnih mehanizama demokracije da traže, propituju i sudjeluju u ostvarivanju svojih prava. U ostvarivanju svojih prava bi u najvećoj mjeri trebali sudjelovati upravo mladi ljudi, a to nije baš potpuno tako. Zato to smatram jednim od sljedećih uzročnika pasivnosti građana.

Naime, mladi su također jedan od uzročnika neprovođenja politike za mlade i svoje (ali i budućih mladih) nekvalitetne i nepravodobne integracije u društvo kao produktivnih i ravnopravnih članova. Nezadovoljstvo i pesimizam koji proizlaze iz ljutnje na vladajuće strukture, medijska edukacija za površnost i materijalizam te nedovoljno i nekvalitetno iskorišteno vrijeme mladih ljudi za osobni razvoj (a u konačnici i za opće dobro) zabrinjavajući su pokazatelji i nužni su da bi se objektivno postavilo pitanje odgovornosti za život kakav danas živimo u gradu Puli.

Uglavnom, to su samo neki parametri koje treba uzeti u obzir pri promišljanju razvoja jednog društva s obzirom na to da neposredno utječu na razvoj mladih ljudi. Kao jedan od preduvjeta za održivost društva u demokraciji važno je prepoznati upravo politiku za mlade i lokalni program za mlade. Samo uzimajući u obzir postojeće stanje i učenjem na primjerima dobre prakse iz Europske unije i svijeta, educiranjem velikog broja mladih ljudi, ali i ostaloga građanstva i neprestanim intervencijama kod gradskih, regionalnih i državnih vlasti o transparentnosti i odgovornosti u donošenju odluka sami sebi možemo osigurati bolji život.

PULA KROZ PRIMJERE - PRIJEVOD DOSADNOG DIJELA ZA MLADE

Kako bi riješili probleme „za koje su nam svi drugi krivi”, mladi moraju početi tražiti uzroke tih problema i djelovati direktno na njih, a ne, kako je to već praksa, samo kritizirati postojeće stanje i svoju energiju, znanje, snagu, vrijeme i novac trošiti na popravljavanje štete, odnosno na posljedice.

Pogotovo ako to podrazumijeva odricanje od odgovornosti i uživanje u narkoticima, na primjer. Logično se nameće pitanje tko je kriv.

Mladim ljudima kriva je vlast jer:

→ prodaje zemlju za golf terene ili prodaje maglu da prodaje zemlju za golf terene, jer troši milijune kuna iz proračuna na samooglašavanje i kupovanje izbornih glasova, jer ne provodi javne rasprave u skladu sa zakonom, jer ne razumije potrebe mladih, jer politički „montira” predstavnike mladih u tijela i matične stranke, jer ne realizira kapitalne projekte od važnosti za razvoj grada, jer mladima ne daje pravo glasa, jer je sve skupo, jer nema ured za mlade...

Vlasti su krivi mladi ljudi jer:

→ samo piju i drogiraju se, jer ne sudjeluju u javnim raspravama i ne daju prijedloge, jer ne žele raditi, jer su glasni, jer ne poštuju zakone, jer nisu u političkoj stranci...

I tako se nalazimo u začaranom krugu koji, prema mojemu mišljenju, više odgovara vlasti nego mladim ljudima u zajednici. Zbog toga bih u ovom dijelu naveo i neke konkretne i jasne prijedloge kako mladi mogu utjecati na donošenje odluka i biti aktivni(ji) građani te time ostvariti svoja prava i učiniti ovaj grad boljim mjestom za život.

Na primjer:

→ Mlada osoba koja se želi kreativno izražavati može se uključiti u rad neke organizacije civilnog sektora. Mladi građani mogu i volontirati za opće dobro. Postoji niz inicijativa i akcija, ustanova i udruga koje trebaju pomoć u svom nastojanju da žive kvalitetniji život.

→ Mladi građani mogu, ako misle da nemaju dovoljno kvalitetnu rasvjetu u svom kvartu, prijaviti to svom mjesnom odboru i zamoliti gradsku vlast da riješi taj problem. Želi li ista ta mlada osoba organizirati turnir u košarci ili sa svojom idejom sudjelovati na sajmu rukotvorina, može od mjesnog odbora zatražiti sponzorstvo, a kroz djelovanje u nekoj udruzi i neka druga sredstva iz drugih izvora.

- Ako mladi građani misle da je nepravедno što se lokalni vlasnik dućana mješovitom robom može bez kazne parkirati gdje god hoće, mogu se prošetati do MUP-a i prijaviti ga za nepropisno parkiranje.
- Ako mladi građani misle da je netko iz gradskog proračuna ukrao novac koji svi građani uplaćuju kroz poreze i doprinose, mogu ispuniti obrazac za pravo na pristup informacijama i zatražiti od gradske vlasti da im ispostavi račun za svaku kunu koju su potrošili.
- Ako mlada osoba misli da je gradonačelnik kriv za neku prevaru koja tu mladu osobu jako ljuti i onemogućava joj razvoj, može ga prijaviti USKOK-u ili Državnom odvjetništvu zbog sumnje na kriminalnu radnju. Jednako tako kao što će tu mladu osobu MUP ili neka starija susjeda prijaviti zbog remećenja javnog reda i mira kada organizira koncert na igralištu.
- Ako mlada osoba misli da nije dobro za našu budućnost da se u kafićima puca automatskim oružjem i ako tu mladu osobu postane strah za sebe i svoju obitelj, može iskazati svoje mišljenje i time potaknuti vlast da osigura bolje uvjete sigurnosti tako što će izaći na javno okupljanje protiv nasilja u našem gradu umjesto da sjedi u kafiću u kojem će sjediti i dan poslije, a sjedila je i dan prije.
- Mladi građani mogu, ako se žele baviti izradom kišobrana, zatražiti pomoć neke udruge da im pomogne prijaviti projekt pri Ministarstvu gospodarstva Republike Hrvatske koji takvo što potiče baš ove godine.
- Mlada osoba može se uključiti i u rad političke stranke i na taj način pokušati utjecati na donošenje odluka za opće dobro (ili često za vlastiti interes). Može i kroz neku drugu organizaciju sudjelovati u osnivanju Vijeća mladih Istarske županije te kroz javno zagovaranje, projekte i utjecaj na izvršnu vlast također utjecati na svoj osobni i opći razvoj.
- Mlada osoba može ne razbijati boce na popularnom pulskom kupalištu, čime će spriječiti ljutnju drugih mladih osoba kada se na tu bocu porežu i neće pokrenuti začarani krug međusobnog optuživanja gradske vlasti i mladih.
- Ako mladi građani žele učiti i obrazovanjem pomoći svome gradu, mogu zatražiti od Grada Pule jednu od 212 stipendija za tekuću godinu.

Dakle, mladi građani i građanke grada Pule mogu svim raspoloživim mehanizmima utjecati na svoj osobni razvoj, opće dobro i razvoj društva uopće. To su samo neki, nasumično odabrani primjeri.

Mladi se ljudi (kao uostalom i sve ostale društvene skupine) trebaju educirati o mogućnostima koje nudi aktivno građanstvo u demokraciji i trebaju dobro razmisliti što ta riječ „aktivno” zapravo znači. Kada je svi zajedno budemo razumjeli, potrebe za ovakvim analizama više neće biti.

I na kraju zaključujem da je nepostojanje institucionalnog okvira za provođenje politike za mlade u gradu Puli velikim dijelom odgovornost gradskih, ali i županijske vlasti. Djelomičnu krivnju za nepostojanje Lokalnog programa za mlade i nefunkcioniranje Savjeta mladih u prvom, neuspješnom sazivu snose i mladi koji su na tome bili dužni savjesno raditi.

No, približavanjem Republike Hrvatske Europskoj uniji te prihvaćanjem zakonodavnih okvira i primjera dobre prakse iz razvijenih demokracija zemalja EU otvaraju se i bolje i sustavnije promišljaju mehanizmi i poligoni za kreiranje kulturalnog ozračja u kojem se poštuju mladi, njihove potrebe, problemi i uvažavaju različite okolnosti potrebne za kvalitetnu socijalnu integraciju i zdrav život.

Uloga mladih ljudi kao društveno korisnog resursa i važnost njihova razvoja sada je već evidentna. Na edukaciji koju ta uloga podrazumijeva i traži treba nastaviti raditi, kako kroz institucije državne, regionalne i lokalne vlasti, tako i kroz civilni sektor, neformalno obrazovanje i struku, ali najvažnije - kroz edukaciju mladih u procesu odgajanja aktivnih i društveno osviještenih građana. Važno je imati na umu da smo svi mladi, ili smo to bili, ili jesmo, ili će to biti naša djeca, i da je odgovornost za aktivno sudjelovanje u razvoju mladih ljudi društvena odgovornost svakog pojedinca jednaka. Mladi građani svakako trebaju tražiti više razina uključenosti u procese odlučivanja koji se neposredno tiču njihove sadašnjosti, ali i budućnosti zajednice uopće. Dakle, za kraj ću se praktično poslužiti citatom Nikolaja Vasiljeviča Gogolja: „Mladost je sretna jer za nju postoji budućnost.”

ANALIZA Goran Blažević • Tamara Miletić

POLITIKE ZA MLADE NA PODRUČJU BUJŠTINE

UVOD U ANALIZU

Područje gradova Umaga, Buja i Novigrada te općine Brtonigla, Oprtalj i Grožnjan veže zajednička povijest. Sve do 1990. godine svih je šest mjesta bilo dijelom jedne općine koja je nosila ime Bujština. Novonastale su se općine i gradovi gospodarski i turistički razvijali ovisno o vlastitim mogućnostima.

Politika za mlade na tim se područjima nije provodila do 2008. godine. Sve do tada jedina su poveznica između jedinica lokalne samouprave i mladih bila sportska društva koja su djelovala na tim područjima i okupljala mlade različite životne dobi. Činjenica je da su u nekim gradovima postojale različite udruge mladih koje su okupljale mlade, no njihova je suradnja bila minimalna te nije postojala platforma za stvaranje dubljeg odnosa koji bi mogao pomoći da se pokrene politika za mlade. Od 2008. godine nadalje dolazi do pomaka vezanih uz politiku za mlade, i to zahvaljujući Zakonu o savjetima mladih koji svaku jedinicu lokalne samouprave obavezuje da pokrene osnivanje tih savjetodavnih tijela. Međutim, unatoč zakonskoj obavezi da se savjetodavna tijela osnuju, mnoge općine i gradovi svjesno ili nesvjesno taj proces odgađaju iako bi to moglo uvelike pridonijeti uključenju mladih u život lokalnih zajednica. Osim što odgađaju osnivanje savjeta mladih, mnogi gradovi pokazuju nerazumijevanje važnosti i uloge koje to tijelo ima u razvoju lokalnih zajednica.

U ovome ćemo tekstu pokušati prikazati kako se razvija politika za mlade u tim lokalnim jedinicama analizirajući odnos lokalnih vlasti prema mladima općenito, udrugama mladih, udrugama za mlade i savjetima mladih. Općinama Oprtalj i Grožnjan se u ovoj publikaciji nećemo baviti zbog manjeg broja

stanovnika, a time i mladih koji borave na tom području. Pokušat ćemo dati konkretne odgovore na pitanja: *Na kojem je stupnju razvoja politika za mlade na tom području i razvija li se uopće? Koji su konkretni uzročnici takve situacije te koji bi faktori mogli utjecati na to da dođe do pozitivnih promjena?*

ODNOS LOKALNIH VLASTI PREMA MLADIMA KAO DRUŠTVENOJ SKUPINI

U Republici Hrvatskoj mladima se smatraju osobe u dobi od 15 do 30 godina. Kako smo u uvodu napomenuli, politika za mlade na tim se područjima počela razvijati 2008. godine. Do tada nitko od lokalne vlasti nije pokušavao usmjeriti niti uključiti mlade u kreiranje javne politike. Osim povijesti, Umag, Buje, Novigrad i Brtonigla veže i niz drugih zajedničkih značajki. Nijedna od tih lokalnih jedinica nema osobu koja se bavi isključivo pitanjima mladih i koja bi mladima bila na raspolaganju. Na neki su način mladi prepušteni sami sebi, a većina lokalnih jedinica samouprave koje djeluju na području Bujštine do prije godinu dana nisu pokazale zanimanje za mijenjanje takvog stanja. Mladi, udruge za mlade i udruge mladih komunikaciju s lokalnim vlastima ostvaruju preko pročelnika zaposlenih u gradskim upravama. Nažalost, većina pročelnika nije dovoljno dobro upoznata s potrebama mladih te su okupirani ostalim dužnostima i teško uspostavljaju kvalitetnu komunikaciju s mladima, prate njihov (ne)angažman u zajednici i prepoznaju njihove potrebe. Posljedice toga snose mladi ljudi koji su često obeshrabreni u ostvarivanju bolje komunikacije.

Općina Brtonigla razlikuje se od ostalih gradova po tome što je lokalna uprava samoinicijativno preuzela uspostavu komunikacije s mladima i pokušala uključiti što više mladih u rad Savjeta mladih. Prije osnivanja tog Savjeta mladi su bili uključeni u sportske i kulturne aktivnosti. Do tada je bila uobičajena praksa uključivanja mladih u rad lokalne Zajednice Talijana te nekoliko sportskih udruga koje djeluju na području općine.

U Novigradu mlade predstavlja Savjet mladih koji je izabran 2009. godine, a koji aktivno suraduje s udrugom mladih Sidro i ostalim mladima koji nisu uključeni u rad niti jedne organizacije s područja grada Novigrada. Savjetom mladih, kao i ostalim pitanjima mladih u Novigradu bavi se pročelnica za društvene djelatnosti.

Potrebu uspostave suradnje mladih i donositelja odluka nisu prepoznali ni u Bujama, gradu koji je prvi na području Bujštine osnovao Savjet mladih. Nažalost, taj Savjet mladih nikad nije preuzeo ulogu koja mu je namijenjena. Grad Buje smatra da suradnju s mladima treba pokrenuti putem komunikacije i suradnje

sa srednjim školama u Bujama. Pohvalno je to što je Grad već prije nekoliko godina dodijelio prostor KUD-u Mladi grad, čiji rad i financijski podržava. Osim toga, nedavno je Grad pokrenuo postupak za dobivanje akreditacije za Europsku volontersku službu (EVS) koja mladima od 18 do 30 godina nudi priliku da žive i volontiraju u inozemstvu te dožive kulturu i običaje druge zemlje.

U Umagu je, u odnosu na ostale tri jedinice lokalne samouprave, situacija posve drukčija. U tom gradu još nije došlo ni do kakvog pomaka u razvijanju politike za mlade. Ne postoji osoba koja se bavi mladima, a natječaj za Savjet mladih grada Umaga objavljen je tek u ožujku 2010., tri godine nakon što je svaki grad u Republici Hrvatskoj prema Zakonu o savjetima mladih trebao osnovati takvo savjetodavno tijelo. Osoba koja se bavi udrugama i mladima općenito je pročelnik za društvene djelatnosti. U razgovoru s pročelnikom, gospodinom Sušnjem, dalo se zaključiti da je upoznat s pojmom politike za mlade i s potrebom da se ona pokrene. Prema njegovu mišljenju, jedan od najvećih problema u vezi s motiviranjem i pokretanjem mladih na području grada Umaga jest nepostojanje srednje škole. To, prema njegovu mišljenju, uvelike otežava shvaćanje potreba i poteškoća s kojima se mladi susreću. Smatra da mladi u Umagu imaju mogućnost aktivnog sudjelovanja i uključivanja, no tvrdi da ni mladi ni donositelji odluka dosad nisu iskazali volju za time. Pitanje je u što se mladi mogu uključiti u gradu Umagu. U donošenje odluka? U razvoj politike za mlade? To je sve upitno jer, kako je prije napomenuto, Umag do 2010. godine nije imao Savjet mladih pa mladi nisu aktivno sudjelovali na političkoj sceni. Prema riječima pročelnika može se zaključiti da je gradska vlast otvorena za suradnju, no do nje iz nepoznatih razloga očito nije došlo. Kako gospodin Sušanjanj kaže, Umag zaostaje za ostalim gradovima i općinama u Istri po pitanju razvoja politike za mlade zato što lokalni političari nisu prepoznali glasačku snagu mladih te su za svojih mandata i političkih kampanja, umjesto na njih, interes usmjerili na sve ostale slojeve društva.

SAVJET MLADIH OPĆINE BRTONIGLA

Općina Brtonigla pokrenula je osnivanje Savjeta mladih 2009. godine te tako otvorila prostor za početak rada na izgradnji politike za mlade. Savjet mladima omogućuje da se, nakon izbora putem javnog natječaja, uključe u njegov rad preko pet različitih odbora kako bi na taj način razvili svoje interese i kapacitete. To su Odbor za turizam i gospodarstvo, Odbor za ekologiju, Odbor za zdravstvo, socijalnu skrb, školstvo i kulturu, Odbor za prostorno planiranje i komunalnu djelatnost te Odbor za poljoprivredu. U rad Savjeta, koji broji pet

članova, posredno je uključen i određeni broj mladih koji ne pripadaju nikakvoj organizaciji te redovito surađuju s članovima Savjeta.

Velika je pomoć mladima zamjenica načelnika Općine Brtonigla, koja od veljače 2010. godine dio svog radnog vremena odvaja i za rad sa Savjetom, pokušavajući im pomoći i motivirati ih za njihov daljnji angažman. Vjerujemo da je to dovelo i do prvih pomaka prema razvoju politike za mlade u općini Brtonigla i uključivanju sve većeg broja mladih u društveni i politički život lokalne zajednice. Uz pomoć Agencije lokalne demokracije organiziran je i susret s predstavnikom Savjeta mladih grada Vodnjana kako bi međusobno izmijenili iskustva i znanja koja su stekli u svom radu kroz savjete mladih. Na taj su način dobili priliku usporediti svoj rad s jednim primjerom dobre prakse. Organizirane su i javne tribine u kojima su članovi Savjeta mladih Brtonigle, predstavnici Općine i predstavnici Agencije lokalne demokracije predstavili ulogu Savjeta mladih u lokalnoj zajednici i rad njihovih odbora ostalim mladima s područja Brtonigle. Na taj su ih način pokušali potaknuti da uspostave suradnju i komunikaciju sa Savjetom, a preko njih i s predstavnicima općinske vlasti.

Zbog toga što u Brtonigli ne postoji nijedna udruga mladih i za mlade općinska vlast doživljava Savjet mladih kao referentno tijelo kada se razgovara o pitanjima mladih na području općine Brtonigla.

Prema riječima zamjenice načelnika, mladi su veliki pokretači i potencijal svake zajednice koji, nažalost, izbjegavaju svoju odgovornost prema društvu, nisu svjesni koja je njihova društvena uloga u zajednici i što se od njih konkretno očekuje. Potrebno je utjecati na percepciju „politike” kod mladih, koji je često doživljavaju kao nešto „pokvareno” i „prljavo” što se njih ne tiče. I članovima Savjeta mladih Brtonigle je pri osnivanju bila potrebna pomoć. Zbog nedovoljne educiranosti i informiranosti neki članovi Savjeta nisu sasvim ozbiljno shvatili svoju ulogu i odgovornost. Neodgovornost tih pojedinaca i danas, nažalost, ometa rad Savjeta koji je osnovan s namjerom da se status mladih u općini poboljša i da se njihovo mišljenje počne slušati te ozbiljno shvaćati i uzimati u obzir. Svim mladima potrebno je pružiti priliku, no važno je da preuzmu ulogu *youth leadera* koji će ozbiljno shvatiti svoj posao, educirati se i usavršavati, uredno izvršavati zadatke, dostojanstveno i odgovorno zagovarati interese mladih s određenog područja. Time bi se percepcija „politike” kod mladih možda promijenila na bolje i počela koristiti kao alat koji identificira potrebe mladih ljudi i na njih odgovara. Kako bi do toga došlo, potrebno je osigurati kontinuiranu komunikaciju između lokalne uprave, predstavnika Savjeta mladih i ostalih mladih iz lokalne zajednice te ustrajati na edukaciji mladih u području njihova aktivnog sudjelovanja u društvu.

SAVJET MLADIH GRADA NOVIGRADA

U gradu Novigradu Savjet mladih oformljen je 2009. godine. Članovi Savjeta su predstavnici raznih organizacija i srednjih škola. U razumijevanju njihovih ciljeva, prava i dužnosti pomaže im pročelnica Upravnog odjela za kulturu i društvene djelatnosti grada Novigrada. Ona je, zahvaljujući dugogodišnjem iskustvu u području civilnog društva, omogućila Savjetu prikladnu edukaciju kako bi mladi upoznali svoju ulogu i dužnosti prema ostalim mladima. Edukacija je organizirana u suradnji s Centrom za građanske inicijative iz Poreča. Tako im je ponuđena prilika da se međusobno upoznaju te da zajedno osvijeste važnost zajedničkog djelovanja. Pročelnica tvrdi da se na taj način stvara dobra platforma koja bi ubuduće mogla pozitivno djelovati na uključivanje mladih u stvaranje zajedničke politike za mlade. Prema njezinu mišljenju, institucionalna uloga Savjeta mladih jest da ostvaruju programe, osluškuju situaciju u gradu, ispituju potrebe mladih, da svoje prijedloge prenose Gradskom vijeću te da ih uklopljene u svoj program pokušaju predstaviti Vijeću i uključiti u proračun. Uz to, njihova je uloga kreiranje određene politike, počevši od obrazovanja, stambene problematike, slobodnog vremena, zapošljavanja i sl. Smatra da Savjet mladih mora biti društveno aktivan i tako primjer svim ostalim mladim građanima. Pročelnica vjeruje da su mladi shvatili svoju ulogu te ih na svaki način pokušava educirati. Od trenutka imenovanja članovi su pozvani na sve sjednice Vijeća, što je također, kaže pročelnica, jedan oblik edukacije jer im omogućuje uvid u to kako politika funkcionira i kako se donosi proračun.

Pritom se ne bi trebalo smetnuti s uma da je upravo prisutnost i aktivno sudjelovanje na sjednicama Gradskog vijeća njihova primarna zadaća. Provođenje različitih projekata koji odgovaraju na potrebe mladih lokalne zajednice trebalo bi prepustiti organizacijama civilnog društva čija je to društvena uloga.

ZAKLJUČAK

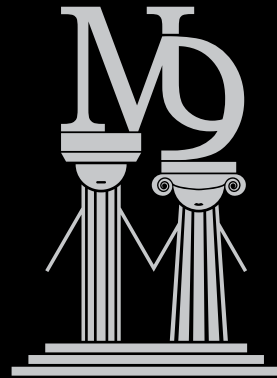
Zaključak ove analize, nažalost, nikako ne može biti pozitivan. Pokušat ćemo pronaći odgovore na pitanja koje smo postavili na početku analize: *Na kojem stupnju razvoja politika za mlade na tom području i razvija li se uopće? Koji su konkretni uzročnici takve situacije te koji bi faktori mogli utjecati na to da dođe do pozitivnih promjena?*

Činjenica je da se politika za mlade na području bivše Bujštine ne provodi i teško da će se uskoro uspostaviti određeni institucionalni okvir. Problem nije samo u gradskim vlastima, nego i u mladima. Dok gradske vlasti uopće ne primjećuju

nedostatak suradnje s tom društvenom skupinom, mladi ne posjeduju znanje ni odlučnost potrebne za društveno-političko uključivanje. Ne postoji kritična masa educiranih mladih ljudi koja bi mogla prepoznati nepostojanje suradnje i izostanak komunikacije između mladih i predstavnika vlasti. Primjeri koje smo naveli ne daju naslutiti da će doći do promjene. Gotovo kod svih navedenih predstavnika gradskih vlasti osobe koje se bave mladima prezauzete su drugim odgovornostima i teško da se mogu koncentrirati i baviti problemom mladih. Osim toga, u jedinicama lokalne samouprave ne postoje osobe koje imaju znanja i iskustva u radu s mladima i znaju na koji ih način mogu kvalitetno uključiti u kreiranje zajedničke politike. Kako bi došlo do konkretnih promjena, mnogo bi pomoglo da lokalne jedinice educiraju jednu osobu koja se bavi isključivo pitanjima mladih i koja bi mladima bila na raspolaganju. Isto tako, mladi moraju shvatiti da se politički život jedne zajednice tiče i njih te da im se pruža prilika koja bi mogla direktno utjecati na njihove živote. Nažalost, cijeli taj proces oni ne doživljavaju osobno jer je u njihovim očima koncept politike apstraktan i nisu se u stanju fokusirati na završni proizvod, tj. na mogućnost direktnog utjecaja na proces donošenja odluka lokalne zajednice i poboljšanje standarda života mladih. Nisu u stanju identificirati zajednički cilj, što izravno utječe na motivaciju koja je očigledno na niskoj razini.

Nepostojanje volje za edukacijom mladih velika je kočnica u pokretanju politike za mlade. Mladi na području Bujštine imaju potrebu za znanjem i za formiranje kritične mase educiranih mladih ljudi koja bi prepoznala nepostojanje suradnje i izostanak komunikacije između mladih i predstavnika vlasti te odgovorno zagovarala interese mladih s određenog područja. Nedostatak znanja stvara velike probleme kako u organiziranju mladih, tako i u njihovu aktiviranju. Mladi ne osjećaju odgovornost za poboljšanje svog statusa u zajednici. Kako bi došli do pozitivnih promjena, mladi s tog područja trebali bi težiti zajedničkoj suradnji i povezanosti. Samo na taj način uspostavio bi se krug koji bi omogućio razmjenu informacija, znanja i ideja, što bi rezultiralo većom prepoznatljivošću u zajednici i od gradskih vlasti. Međutim, pitanje je tko može pomoći i ponuditi edukaciju gradskim vlastima koje taj problem uopće ne primjećuju. Iako je upitno tko bi to znanje mogao dati, postojanje organizacije ili udruge koja bi radila na tome uvelike bi pomoglo u smanjenju pasivnosti i neaktivnosti mladih i njihovih udruga.

PREPORUKE ZA DALJNJE UNAPREĐENJE POLITIKE ZA MLADE ISTARSKE ŽUPANIJE

PREPORUKE ZA OSNIVANJE TIJELA ZA MLADE PRI SKUPŠTINI ISTARSKE ŽUPANIJE

- osnovati Odbor za mlade pri Skupštini Istarske županije
- primarni djelokrug rada Odbora za mlade treba biti osnaživanje mladih za aktivno građanstvo te poticanje i promicanje njihova aktivnog uključivanja u sve sfere društveno-političkog života
- Odbor treba biti otvoren za vanjsko članstvo (imenovani članovi i/ili putem javnog natječaja odabrani pojedinci, a iz redova predstavnika udruga mladih i za mlade te javnih, znanstvenih i stručnih djelatnika)
- jedno mjesto u vanjskom članstvu Odbora rezervirano je za osobu do 30 godina starosti, koja je predstavnik/ca nevladine organizacije koja se bavi razvojem sektora mladih
- Odbor treba uspostaviti redovitu komunikaciju sa Savjetom mladih Istarske županije i Vijećem mladih Istarske županije (konzultacije prije svake sjednice Odbora)
- Odbor treba raditi na povećanju razine informiranosti javnosti, posebice mladih, o svom radu putem različitih metoda (npr. dani otvorenih vrata i sl.)
- Odbor treba sazivati tematske sjednice otvorene za sve zainteresirane sudionike.

PREPORUKE ZA OSNIVANJE UREDA ZA MLADE

- osnovati Upravni odjel za mlade pri Istarskoj županiji s **izvršnom, operativnom ulogom**, što bi podrazumijevalo npr. koordinaciju rada svih tijela u Županiji koja se bave mladima, koordinaciju izrade i provedbe Lokalnog programa za mlade, informiranje o programima i natjecanjima za mlade, koordinaciju provođenja istraživanja o mladima, raspisivanje natječaja za programe i projekte koji se tiču mladih, izdavanje godišnjih izvještaja o provedbi Lokalnog programa za mlade i stanju sektora mladih itd.
- voditelj/ica Upravnog odjela za mlade trebao/la bi odlično poznavati europsku, nacionalnu i lokalnu politiku za mlade te posjedovati vještine komunikacije i rada s mladima
- Upravni bi odjel trebao njegovati *youth friendly* pristup, što znači da razvija usluge i nudi informacije koje su dostupne, pristupačne, kvalitetne i prihvatljive mladima
- organizirati Regionalne konferencije za mlade (jednom godišnje) kako bi se istražili izazovi i mogućnosti s kojima se susreću svi akteri u razvoju politike za mlade.

PREPORUKE ZA OSNIVANJE MEĐURESORNOG I MEĐUSEKTORSKOG TIJELA ZA MLADE

- osnovati međuresorno i međusektorsko tijelo (npr. Povjerenstvo za mlade), i to na principu co-managementa gdje je broj svih aktera uključenih u rad i odlučivanje jednak
- članovi tog tijela trebali bi dolaziti iz struktura regionalne administracije, organizacija mladih te iz redova stručnjaka koji se bave mladima
- Povjerenstvo za mlade **treba donositi odluke koje bi imale obvezujući karakter** za Upravni odjel za mlade
- s ciljem donošenja što kvalitetnijih odluka to bi tijelo moglo organizirati tematske sjednice, javne tribine i sl.
- Povjerenstvo za mlade odgovorno je Skupštini Istarske županije.

PREPORUKE ZA RAD SAVJETA MLADIH ISTARSKE ŽUPANIJE (PRIMJENJIVO I NA LOKALNOJ RAZINI)

Preporuke usmjerene prema savjetima:

- pri davanju savjeta konzultirati se sa stručnjacima (pozvati goste – stručnjake na sjednice, čuti druga mišljenja)
- uključiti se u rad Skupštine Istarske županije/gradskih ili općinskih vijeća
- educirati članove savjeta mladih o politici za mlade na europskoj, nacionalnoj i lokalnoj razini, o institucionalnim mehanizmima uključivanja mladih u društvene procese, o javnom zagovaranju, o ulozi savjeta unutar institucionalnog okvira politike za mlade
- po potrebi, savjeti mladih mogu osnivati odbore te u njih uključivati mlade vanjske suradnike koje se tako osnažuje i motivira za kasnije priključivanje savjetu, ali i za aktivno sudjelovanje u društvu općenito. Osim toga, putem odbora je moguće kvalitetno savjetovati Skupštinu/vijeća vezano za neko specifično područje.

Preporuke usmjerene općinskim/gradskim/županijskim vlastima:

- **tražiti mišljenje savjeta mladih** kada se odlučuje o pitanjima važnima za mlade te ih uključiti u rad skupština ili vijeća
- postaviti jasne kriterije pri raspisivanju javnih poziva za članove savjeta mladih, uz usmeni intervju
- povećati razinu informiranosti mladih pri objavi javnih poziva (Facebook, javno predstavljanje poziva u školama, fakultetima, javnim prostorima...)
- osnivati komisije za odabir članova savjeta mladih koji savjetuju skupštine/vijeća o odabiru članova prije donošenja konačne odluke
- komisije trebaju imati najmanje jednog/u neovisnog/u i nepristranog/u člana/icu
- inzistirati na isključivo savjetodavnoj ulozi savjeta mladih
- imenovati osobu koja će biti na raspolaganju članovima savjeta mladih kako bi im olakšala funkcioniranje
- rad savjeta mladih mora monitorirati i vrednovati međuresorno i međusektorsko tijelo.

PREPORUKE ZA RAD UDRUGA MLADIH I ZA MLADE, CENTARA ZA MLADE I KLUBOVA MLADIH

Preporuke usmjerene prema udrugama mladih i za mlade, centrima za mlade i klubovima mladih:

- ojačati kapacitete voditelja udruga mladih i za mlade, klubova mladih te centara za mlade u smislu podjele iskustva, znanja i vještina na međunarodnoj razini
- pojačati zagovaračke aktivnosti prema nacionalnim, regionalnim i lokalnim vlastima koje idu u smjeru prepoznavanja *youth worka*
- uključiti se u Europsku mrežu centara za mlade te ostale regionalne, nacionalne i međunarodne mreže udruga mladih i za mlade te na taj način zagovarati izgradnju institucionalnih kapaciteta za kvalitetniji rad.

Preporuke usmjerene županijskim/gradskim/općinskim vlastima:

- izraditi kriterije za dodjelu prostorne infrastrukture te osigurati infrastrukturu za udruge mladih i za mlade, centre za mlade i klubove mladih, a koja je prilagođena projektima i programima koje oni provode
- izraditi kriterije za dodjelu te osigurati financijska sredstva za institucionalne potpore udrugama mladih i za mlade, centrima za mlade, klubovima mladih i za krovnu organizaciju mladih
- osnovati centre za mlade u svim jedinicama lokalne i regionalne (područne) samouprave gdje za tim postoji potreba.

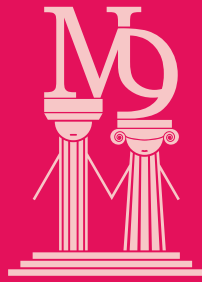
PREPORUKE ZA IZRADU NOVOG LOKALNOG PROGRAMA (DJELOVANJA) ZA MLADE ISTARSKE ŽUPANIJE

- konstantno se konzultirati s predstavnicima organizacija mladih i za mlade, ali i mladima koji nisu organizirani te ih aktivno uključiti u cjelokupan proces izrade novog Lokalnog programa (djelovanja) za mlade Istarske županije
- provesti istraživanje društvenog položaja i potreba mladih u Istarskoj županiji za potrebe njegove izrade
- **osigurati sudionički proces izrade ove strategije**, što podrazumijeva, osim mladih, uključivanje svih zainteresiranih sudionika (mediji, stručnjaci i znanstvenici koji se bave mladima, zaposleni u javnoj upravi, predstavnici vlasti i dr.)
- odrediti nositelja izrade novog programa koji će preuzeti odgovornost za provođenje cjelokupnog procesa od početka do kraja
- revidirati prijedlog postojećeg Lokalnog programa (djelovanja) za mlade Istarske županije koji može služiti kao dobra podloga za početak rada na novom programu – revizija ciljeva, potreba, interesa i stavova mladih, mjera, akcija, metodologije
- za raspisivanje dokumenta, tj. pismeno formuliranje svih mogućih podataka, informacija, prijedloga angažirati stručnjake
- održati široku javnu raspravu o prijedlogu nacрта novog Lokalnog programa (djelovanja) za mlade Istarske županije
- u vrijeme izrade novog Lokalnog programa (djelovanja) za mlade Istarske županije osigurati financijska sredstva za njegovu provođenje, odgovornu instituciju ili tijelo unutar županijske vlasti za njegovu provedbu, partnere i sudionike, aktivnosti, vremenski okvir za provedbu, pokazatelje uspješnosti i sredstva verifikacije
- stalno informiranje javnosti o procesu izrade novog Lokalnog programa (djelovanja) za mlade Istarske županije, ali i o tijeku njegove implementacije i evaluacije.

PREPORUKE ZA RAD KROVNE ORGANIZACIJE MLADIH ISTARSKE ŽUPANIJE

- organizirati Info-dane s ciljem povećanja vidljivosti i motiviranja ostalih organizacija mladih i za mlade na uključivanje u njihov rad
- osnažiti unutarnje kapacitete s ciljem razvoja stručnosti na području politike za mlade
- pozicionirati se kao legitiman predstavnik mladih na području Istarske županije te partner donositeljima odluka u razvoju i unapređenju politike za mlade
- obilježavati datume važne za mlade u suradnji s predstavnicima regionalne vlasti
- osmišljavati programe i projekte za edukaciju organizacija mladih, razmjenu iskustva te studijska putovanja.

PRILOG 1 MANIFEST O ZA- JEDNIČKOM DJELOVANJU VMIŽ-CGRI-a

TKO SMO I ZAŠTO NASTUPAMO?

Mi smo mladi u dobi od 15 do 30 godina, aktivni u lokalnoj zajednici kroz formalni ili neformalni oblik angažmana iz različitih područja djelovanja, a geografski pokrивamo područje Istarske županije.

Resurs smo zajednice u kojoj živimo, njezin najvitalniji i najfleksibilniji segment i potencijalno najkreativnija društvena snaga. Želimo da nam se osiguraju uvjeti za optimalan razvoj kako bismo svojim znanjima i vještinama pridonijeli razvoju i održivosti društva.

Nastupamo umreženi, kao Vijeće mladih Istarske županije – Consiglio dei giovani della Regione istriana (u daljnjem tekstu: VMIŽ-CGRI). To je tijelo autonomno u donošenju odluka, s legitimitetom da predstavlja mlade prema svim sudionicima, posebice prema lokalnim vlastima i lokalnoj administraciji. Kao registrirana mreža organizacija mladih i za mlade platforma smo za provođenje zajedničkih aktivnosti kojima želimo razvijati i unapređivati lokalnu politiku za mlade. Cilj nam je model institucionalnog okvira, u kojem se provodi politika za mlade Istarske županije, približiti modelima institucionalnih okvira zemalja Europske unije kojima težimo.

Umreženi:

- bolje ćemo sagledati potrebe u zajednici;
- usuglasit ćemo svoje stavove i nastupiti prema vlastima s jednim stavom, čime imamo jaču pregovaračku moć;
- efikasniji smo u zagovaranju rješenja za potrebe mladih Istarske županije;
- povećavamo vidljivost i prepoznatljivost sektora mladih u javnosti.

KOJE PROBLEME UOČAVAMO?

Kako bi se naš potencijal mogao realizirati, nužan je odgovarajući društveni i politički prostor u kojem možemo aktivno djelovati, uz odgovarajući poticaj mladima za ulazak u taj prostor. Stoga je nužno ustrajati na promjeni javne svijesti o važnosti aktivnog sudjelovanja mladih u društvu te izgraditi dugoročno partnerstvo između vladinog i nevladinog sektora po pitanju mladih.

Analizirajući stanje sektora mladih na razini Istarske županije, kao središnji problem uočili smo neadekvatan i, prije svega, nesudionički model razvoja politike za mlade koji se javlja zbog nedostatka kapaciteta u samom sektoru mladih, ali i na institucionalnoj razini. Nedostatak se najbolje očituje u nedovoljnoj educiranosti i informiranosti o kreiranju, provedbi i praćenju provedbe lokalne politike za mlade te nepostojanju kontinuirane, sustavne i transparentne komunikacije između organizacija mladih i jedinica lokalne i regionalne (područne) samouprave (u daljnjem tekstu: JLR(P)S).

NAČELA NAŠEGA DJELOVANJA

Suradnja među mladima predstavlja preduvjet razvoja lokalne politike za mlade te je i preduvjet izgradnje institucionalnog okvira lokalne politike za mlade. Ključna načela našega zajedničkog djelovanja su:

- **PARTNERSTVO** – savjesno i vidljivo djelovanje, preuzimanje i podjela odgovornosti članova Vijeća, a sve usmjereno razvoju institucionalnog okvira politike za mlade u županiji te uspostavi i održavanju međusobnog odnosa povjerenja i suradnje. Osim razvijanja partnerstva među samim članovima VMIŽ-CGRI-ja, ovo načelo podrazumijeva i razvoj partnerskog odnosa s predstavnicima svih sektora (civilni, poslovni i javni sektor).
- **DVOSMJERNA KOMUNIKACIJA** - organizacija članica VMIŽ-CGRI-ja, članova VMIŽ-CGRI-ja s organizacijama suradnicama, komunikacija VMIŽ-CGRI-ja s JLR(P)S i javnošću koja mora biti otvorena/transparentna, konstantna, informativna i produktivna – dakle, poslužiti rješavanju problema, razvijanju novih ideja te razmjeni znanja i iskustava.
- **ODRŽIVOST** - razvijanje planova i programa djelovanja koji će, zadovoljavanjem standarda uspješnih politika za mlade EU, težiti dugoročnom rješavanju problema unutar sektora mladih u našoj lokalnoj zajednici.

- ➔ **TRANSPARENTNOST** - svim našim aktivnostima, projektima i programima upravljat ćemo na način da su uloge, zadaci, očekivani rezultati i resursi kojima raspolazemo svima jasni, pregledni i dostupni, kako članovima i članicama VMIŽ-CGRI-ja, tako i široj javnosti.
- ➔ **FLEKSIBILNOST** – brzo i pravodobno prilagođavat ćemo se utjecajima iz vanjskog okruženja kako bismo što kvalitetnije odgovorili na potrebe sektora mladih, koje se često mijenjaju u skladu s općim društvenim razvojem (uglavnom tehnološkim).
- ➔ **INOVATIVNOST** – razvijat ćemo i nuditi nove metode i mehanizme rješavanja uočenih problema i potreba mladih u Istarskoj županiji, a koje su u skladu s europskim standardima.
- ➔ **PARTICIPATIVNOST** – želimo sudjelovati u procesu donošenja odluka, biti sastavni dio procesa kreiranja, provedbe i praćenja javnih politika jer smatramo da nema politike koja se direktno ili indirektno ne tiče mladih.
- ➔ **SOLIDARNOST** – ovim načelom izražavamo naše zauzimanje za prava mladih, ali i svih ostalih društvenih skupina.

ZA ŠTO SE ZALAŽEMO I KOJI SU NAŠI KORACI?

Izražavamo jasnu želju za sudjelovanjem i utjecanjem na odluke koje se donose u društvu, za djelovanje na neovisnoj osnovi, kroz mehanizme i strukture koji će osigurati punu socijalnu i političku uključenost mladih. Vodeći se načelom partnerstva, zajedno s donositeljima odluka radit ćemo na premošćivanju jaza između želja mladih za izražavanjem vlastitih mišljenja i stavova te metoda i struktura koje im društvo nudi. Vjerujemo da ćemo time dati doprinos procesu demokratizacije, razvoju sudioničke demokracije i civilnog društva.

Ono za što ćemo se kroz svoje djelovanje zalagati jest poštivanje načela i standarda koji su u skladu s politikama za mlade zemalja EU, a koje na tom području imaju dugu tradiciju. Ti standardi kojima težimo podrazumijevaju:

- ➔ razvoj partnerstva i održavanje kontinuirane komunikacije između jedinica lokalne i regionalne (područne) samouprave i organizacija mladih;
- ➔ participativan i na istraživanjima utemeljen proces izrade regionalnog i lokalnih programa za mlade;
- ➔ jasna i kvalitetna provedba mjera za unapređenje kvalitete života mladih iz regionalnog, odnosno lokalnih programa (u smislu financiranja, odgovornosti, rokova i pokazatelja provedbe);
- ➔ vrednovanje provedbe regionalnog, odnosno lokalnih programa za mlade;
- ➔ osnaživanje pozicije mladih u procesu donošenja odluka (kroz djelovanje u savjetima mladih, centrima/klubovima mladih, mrežama organizacija mladih, pomlacima političkih stranaka itd).

*VIJEĆE MLADIH ISTARSKJE ŽUPANIJE
CONSIGLIO DEI GIOVANI DELLA REGIONE ISTRIANA*

PRILOG 2 POPIS ORGANIZACIJA PUNOPRAVNIH ČLANICA I ORGANIZACIJA SURADNICA VIJEĆA MLADIH ISTARSKJE ŽUPANIJE – *CONSIGLIO DEI GIOVANI DELLA REGIONE ISTRIANA*

(NA DAN 27. RUJNA 2010.)

ORGANIZACIJE PUNOPRAVNE ČLANICE VMIŽ-CGRI-ja:

- Udruga za poticanje zapošljavanja i stručno usavršavanje mladih ljudi ZUM, Pula
- Društvo distrofičara Istre, Pula
- Klub studenata Istarski klub, Rijeka
- Agencija lokalne demokracije, Brtonigla
- Kulturna udruga mladih Fobija, Umag
- Udruga Studio 52 215, Vodnjan
- Udruga obitelji osoba stradalih u prometu, Pula
- Gradska radionica, Pula
- Udruga za razvoj audio-vizualne umjetnosti Metamedij, Pula
- Istarska studentska unija, Pula
- Studentska unija Pula, Pula
- Udruga mladih Šijana Šum, Pula
- Udruga za revitalizaciju i zaštitu utvrda Turtian, Pula
- Udruga Mitterburg, Pazin
- Multimedijalni centar Student, Pula
- Udruga za oživljavanje i zaštitu utvrde Casoni vecchi, Pula
- Udruga Sonitus, Pula

ORGANIZACIJE SURADNICE VMIŽ-CGRI-ja:

- Udruga mladih Korak ispred, Rijeka

PREDSJEDNICA VMIŽ-CGRI-ja:

- Ana Preveden, udruga ZUM

POTPREDSJEDNICA VMIŽ-CGRI-ja:

- Tamara Miletić, Agencija lokalne demokracije

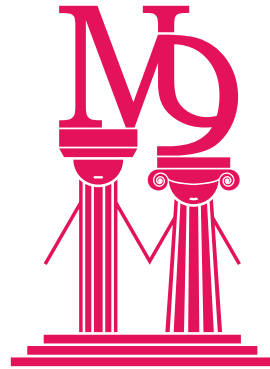
ČLANOVI UPRAVNOG ODBORA VMIŽ-CGRI-ja:

- Ana Preveden, udruga ZUM, predsjednica Upravnog odbora
- Tamara Miletić, Agencija lokalne demokracije, članica Upravnog odbora
- Robert Raste, Društvo distrofičara Istre, član Upravnog odbora
- Matija Maurović, Klub studenata Istarski klub, član Upravnog odbora
- Goran Blažević, Kulturna udruga mladih Fobija, član Upravnog odbora

ČLANOVI NADZORNOG ODBORA VMIŽ-CGRI-ja:

- Igor Bajok, udruga Studio 52 215, predsjednik Nadzornog odbora
- Daniel Deković, udruga Turtian, član Nadzornog odbora
- Ivana Resan, Udruga obitelji osoba stradalih u prometu, članica Nadzornog odbora

LITERATURA

KNJIGE

- Bardach, E.: „A practical guide for policy analysis – The eightfold path to more effective problem solving”, A division of congressional quarterly inc., 2005.
- Broz, Tajana: „Sudjelovanje mladih u politici Grada Zagreba”, CESI - Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje, Zagreb, 2009.
- Bužinkić, E., Buković, N.: „Politika za mlade – hrvatska i europska praksa”, Mreža mladih Hrvatske, Zagreb, 2009.
- Bužinkić, E., Puljić, D., Tomašević, T.: „Koraci do uspješne politike za mlade u lokalnoj zajednici”, Domaći, Centar za mirovne studije i Mreža mladih Hrvatske, 2007.
- Denstad, F., Y.: „Youth policy manual – How to develop a national youth strategy”, Vijeće Europe, Strasbourg 2009.
- Franc, R., Šakić, V.: „Javno mnijenje – Stavovi javnosti o nevladinim organizacijama 2007.”, Academy for educational development, Institut za društvene znanosti „Ivo Pilar”, Zagreb, 2007.
- Ilišin, V., Radin, F.: „Mladi uoči trećeg milenija”, Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži, Zagreb, 2002.
- Ilišin, V., Radin, F.: „Mladi: problem ili resurs”, Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, Zagreb, 2007.
- Ilišin, V.: „Mladi u lokalnoj vlasti u Hrvatskoj”, DIM, Zagreb, 2006.
- Politika i strukture za mlade u Vijeću Europe, Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži, Zagreb, 2003.
- Novi poticaji za europsku mladež – Bijela knjiga Europske komisije, Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži, Zagreb, 2002.
- Petak, Z., Petek, A., Kekez, A.: «Politika prema mladima u Republici Hrvatskoj: primjena analize javnih politika u radovima studenata Fakulteta političkih znanosti», Udruga za građansko obrazovanje i društveni razvoj – DIM, Zagreb, 2006.

ČLANCI U ČASOPISIMA

- Buković, N.: „Politika za mlade u Hrvatskoj – kontekst, koncept i ograničenja”, Politička misao, Vol.: XLV, 2008., br. 2, str. 113 – 132

DOKUMENTI

- 11 indicators of a (national) youth policy, Youth Forum Jeunesse, dostupno na <http://www.youth-policy.com/index.cfm?page=Tools>, 02. veljače 2010.
- An EU strategy for youth – Investing and empowering, Commission of the European communities, Brussels, 27. travnja. 2009.
- Arhiva Savjeta mladih grada Vodnjana (zapisnik sa sastanka savjeta mladih s područja Istarske županije), prosinac 2008. i 2009. godine
- European governance – A white paper, Commission of the European communities, Brussels, 25. 7. 2001. dostupno na http://ec.europa.eu/governance/white_paper/en.pdf, 19. veljače 2010.
- Nacionalni program za mlade 2009. – 2013., Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, 2009.
- Poslovnik Županijske skupštine Istarske županije, dostupno na <http://www.istra-istria.hr/index.php?id=64>, 22. srpnja 2010.
- Županijski program za izbore 2009. Kluba mladih IDS-a, dostupno na <http://mladi-giovani.com/?id=-1&idclanka=81>, 22. srpnja 2010.
- Zakon o savjetima mladih Republike Hrvatske

WEB STRANICE

- http://www.dzs.hr/hrv/censuses/census2001/Popis/H01_01_01/H01_01_01.html, popis stanovništva 2001. 5. veljače 2010.
- http://www.ungdomsstyrelsen.se/english_kat/0,2685,1414,00.html, 3. ožujka 2010.
- <http://www.istra-istria.hr/index.php?id=31>, 5. ožujka 2010.
- http://ec.europa.eu/youth/focus/focus165_en.htm, 12. travnja 2010.
- http://www.dbyr.de/uploadfiles/5_222_Position_48-OMK-english-web.pdf, 11. travnja 2010.
- <http://www.mcs.bc.ca/node/100>, 15. travnja 2010.

POPIS KONZULTACIJA

- Kristina Bulešić Stanojević, upraviteljica Zaklade za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva, 3. ožujka 2010.
- Emina Bužinkić, glavna tajnica Mreže mladih Hrvatske, 12. veljače 2010.
- Petar Čurić, zamjenik predsjednika Savjeta mladih Istarske županije u prvom sazivu (2007. - 2009.), 8. ožujka 2010.
- Lucija Debeljuh, predsjednica Odbora za društvene djelatnosti pri Skupštini Istarske županije, 16. lipnja 2010.
- Toni Erdfeld, predsjednik udruge Veliki mali čovjek, 15. ožujka 2010.
- Nada Franković, pročelnica Upravnog odjela za društvene djelatnosti i gospodarstvo grada Buja, 23. ožujka 2010.
- Vedran Ivančić, član Savjeta mladih Istarske županije u prvom sazivu (2007. - 2009.), 8. ožujka 2010.
- Vesna Ivančić, pročelnica Upravnog odjela za poslove skupštine u Istarskoj županiji, 8. ožujka 2010.
- Marino Jurcan, predsjednik udruge Metamedij, 2. ožujka 2010.
- Marin Krota, predsjednik Savjeta mladih grada Buzeta, 29. svibnja 2010.
- Ivan Lukež, predsjednik Savjeta mladih grada Pule, 29. lipnja 2010.
- Ivana Mikoli, zamjenica načelnika Općine Brtonigla, 12. ožujka 2010.
- Majda Milevoj Klapčić, članica Radne skupine za izradu Lokalnog programa djelovanja za mlade Istarske županije, 20. travnja 2010.
- Ružica Mitrović Maurović, pročelnica Upravnog odjela za opću upravu, pravne poslove i društvene djelatnosti grada Novigrada, 15. ožujka 2010.
- Tamara Nestorović, koordinatorica programa civilnog društva u udruzi Labin Art Express XXI i vijećnica Gradskog vijeća Labina, 20. travnja 2010.
- Robert Raste, član Upravnog odbora Vijeća mladih Istarske županije – Consiglio dei giovani della Regione istriana, 29. svibnja 2010.
- Dimitrij Sušan, pročelnik Upravnog odjela za društvene djelatnosti i socijalnu skrb grada Umaga, 23. ožujka 2010.
- Ingrid Šandorov, socijalna pedagoginja i stručna suradnica na Općinskom sudu, 14. ožujka 2010.
- Ranka Šepić, stručna suradnica za mjesnu samoupravu, udruge, građanske inicijative i mlade u gradu Pazinu, 8. ožujka 2010.
- Agnė Viršilaitė, suradnica za međunarodnu komunikaciju u nevladinoj organizaciji Apskritasis stalas, Klaipėda, Litva, 6. veljače 2010.

POPIS SLIKA I FOTOGRAFIJA

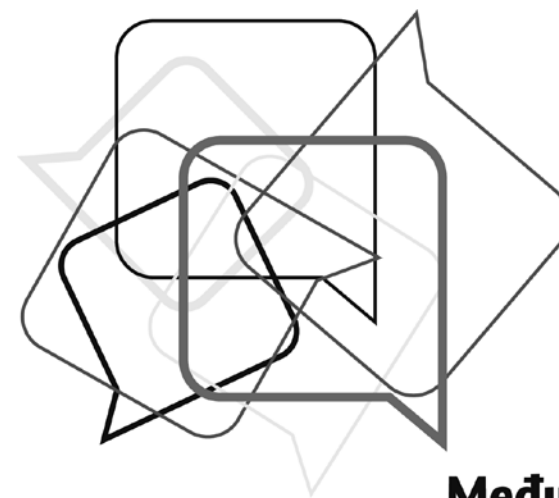
- Slika 1. Institucionalni okvir politike za mlade na nacionalnoj razini
- Slika 2. Institucionalni okvir politike za mlade Istarske županije
- Slika 3. Shema Skupštine Istarske županije
- Slika 4. Ljestvica sudjelovanja mladih prema modelu Rogera Harta

POPIS PRILOGA

- Prilog 1: Manifest o zajedničkom djelovanju Vijeća mladih Istarske županije – Consiglio dei giovani della Regione istriana
- Prilog 2: Popis organizacija punopravnih članica i organizacija suradnica Vijeća mladih Istarske županije – Consiglio dei giovani della Regione Istriana

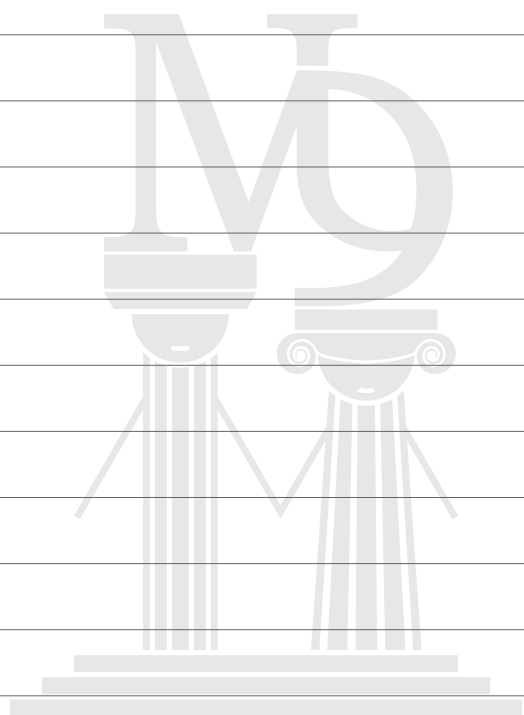
Posebne zahvale idu Mreži mladih Hrvatske, koja nam je, u procesu izrade publikacije, pružala konzultacijsku podršku.

Međunarodna godina mladih 2010/2011.

Naša godina, naš glas!

BILJEŠKE

Osobno iskustvo teoretičara i praktičara politike za mlade uvjerilo me da je jedan od najvećih izazova u zagovaranju šire participacije mladih ljudi u njezinu donošenju, praćenju i vrednovanju premošćivanje golemog jaza između dva faktora: preciznih postavki vrijednosti i načela, odnosno skica institucionalnih okvira koje se nalaze u brojnim publikacijama na temu politika za mlade i odgovora na pitanje koje si mladi tako često postavljaju – „Kakve to veze ima s našim svakodnevnim životom?“

Nikola Buković
dip.l. političar i projektni voditelj u Mreži mladih Hrvatske

Upravo ovu publikaciju vidim kao jedan od takvih vrijednih mostova između teorije i prakse. Spremnost svih autora da urone u dubinsku analizu konteksta politike za mlade jedne tako zanimljive regije kao što je Istarska županija, kombinirana s primjenom prokušanih analitičkih metoda, uz snažnu posvećenost potrebi za produciranjem vrlo konkretnih i održivih preporuka, rezultirala je vrlo kvalitetnom, preglednom i jasnom publikacijom koja treba biti obavezno štivo svim akterima politike za mlade u Istarskoj županiji, ali i svima koji žele pročitati jednu kvalitetnu primijenjenu analizu javnih politika.

Naposljetku, ono što valja posebno istaknuti je neposredan stil koji je, za razliku od često pretjerano formalnog stila policy analiza, bitno pristupačniji mladim ljudima zbog čega ima mnogo više izgleda postići svoje ključne ciljeve: iniciranje pozitivnih društvenih trendova i ukazivanje mladima na to kako u njima sudjelovati.